-: PART TWO :-

TĖVYNĖ

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE ORGANAS

MILIONINIS NUMERIS

-: DALIS ANTRA :-

No. 10 — New York, N. Y., Kovo (March) 9, 1928. — Vol. XIX

HISTORICAL SOCIETY

Susivienijimo Istoriné Peržvalga

Rašo **S. E. Vitaitis,** „Tėvynės" Redaktorius.

S. E. VITAITIS,
„Tėvynės" Redaktorius.

Susivienijimo Įkurimo Pradžia.

NĖRA galimu dalyku šiame straipsnyje patiekti smulkmeniską Susivienijimo istorijos peržvalgą, nors tas butų labai naudinga jaunesniųjų veikėjų darbuotei. Pagaliau, nėra nei reikalo tokios peržavlgos šiame specialiam „Tėvynės" numery dėti, nes yra išleista Susivienijimo Istorija, kurioje kiekvienas įdomaujantis Susivienijimo praeitimi ras smulkmeniškai apibudintus Susivienijimo pergyventų laikų nuotikius. Tačiau tenka pasigailėti, kad tik visai nežymus SLA. veikėjų ir narių skaitlius Susivienijimo istoriją žino, ką liudija visai mažas skaitlius parduotų Susivienijimo Istorijos egzempliorių. Todel pasinaudodamas šia proga pasistengsiu nors trumpais, aplamais ruožais peržvelgti Susivienijimo pergyventą laikotarpį. Didžiumoje priseis padaryti ištraukos iš Susivienijimo Istorijos, tą medžiagą papildant vėlesnių laikų nuotikiais.

Kai jau žinome iš Susivienijimo Istorijos, kad visuomeninę Amerikos lietuvių organizaciją — susivienijimą įkurti idėja kilo New Yorke balandžio 17 d., 1886 metais. Šitam sumanymui vadovavo aušrininkų idėjos vyrai. Ir tų pačių metų rugpiučio 15 d., Shenandoah, Pa., įvyko pirmas seimas, kuriame dalyvavo 11 delegatų ir įkurė „Susivienijimą Visų Lietuvninkų Amerikoje." Šitas aušrininkų vadovaujamas susivienijimas gyvavo tik iki rugpiučio mėnesio, 1888 metų, nes į šaukiamą trečią jo seimą atvyko tik Dr. J. Šliupas ir dar du delegatai ir todel pažangiųjų Amerikos lietuvių sukurta organizacija turėjo griuti.

Priežastimi šio susivienijimo griuvimo buvo ta, kad kunigų vadovaujama Amerikos lietuvių dalis šitam susivienijimui nepritarė. Kai tik kilo idėja įkurti aukščiau minėtą susivienijimą, taip ir kunigų vadovaujami Amerikos lietuviai lapkričio 22 d., 1886 metais, įkuria kitą visuomeninę organizaciją, butent „Susivienijimą Visų Draugysčių Katalikiškų Amerikoje". Pastarojo susivienijimo įkurimui iniciatoriais buvo: Juozas Paukštis, Domininkas Tamašauskas-Bačkauskas (buvęs „Saulės" leidėjas) ir kunigas Varnagiris. Jie visi jau mirę. Tais laikais jie visi gyveno Plymouth, Pa., ir čionai sušaukę pirmą suvažiavimą įkurė antrąjį susivienijimą.

Tačiau ir šitam susivienijimui nekaip sekėsi, kuris net ir aiškių tikslų neturėjo. Jam vadovavo abejotinos vertės žmonės, kaip kun. Juodišius ir Tamas Butkevičius, pastarasis stovėjęs net už ankštą uniją su lenkais ir savo kalbose lietuvius vadinęs „litvinais". Susivienijimo centro viršininkais galėjo buti net ir nepriklausanti prie Susivienijimo veikėjai. Organizacijoje ėjo vaidai ir nesutikimai tarpe pačių kunigų ir jų pasekėjų. Švaresniąjai ir rimtesniąjai pusei vadovavo kun. Burba, J. Paukštis ir kiti kunigai ir svietiškiai. Tuo laiku pozicijos vietoje buvusiai pusei, kuri keiksmais ir kolionėmis savo poziciją gynė, vadovavo kun. Juodišius, D. Bačkauskas, kun. Mašiotas ir lenkininkas T. Butkevičius.

Tikroji Susivienijimo Pradžia.

Senuoju vardu susivienijimas buvo vadinamas tik iki ketvirtam seimui. Išimant čarterį Wilkes Barre, Pa., teisme lapkričio 4 d., 1889 m., pakeista vardas ir užvardinta šiandieniniu Susivienijimo pavadinimu (netaisiklinga kalba): Susyvienymas Lietuvninkų Ameryke. Tik su inkorporavimu Susivienijimas pastojo fraternale apdraudos ir pašalpos organizacija, nors pašalpos ligoje skyrius tik daug vėliaus įvestas.

Vienok ir po inkorporavimui Susivienijime taikos ir ramybės nebuvo ir pagaliau prieita net prie to, kad 5-me seime 1890 m., Mahanoy City, Pa., po ilgų ginčų ir vaidų aktyviai prigulinčių Susivienijime draugijų tikrieji seimo delegatai (tuomet seimuose galėjo dalyvauti ir kalbėti kas tik norėjo) apleido seimo posėdžių salę ir traukiny bevažiuodami namo išrinko centro valdybą ir Susivienijimo pirmininku patampa kun. Burba. Pasilikusieji seimo salėje mažiau aktyvių draugijų atstovai ir kiti dalyviai išrenka centro valdybą ir iš kun. Juodišiaus grupės, su juo patim priešaky ir tuomet prasideda aštri kova tarpe abiejų centro valdybų. Tačiau kovą laimi rimtesnioji ir nuoširdžiai Susivienijimu besirupinanti kun. Burbos vadovaujama grupė. Jiems pritarė didžiuma prie Susivienijimo prigulinčių draugijų ir šiaip daugiau kulturingesnioji visuomenės dalis. Kun. Burbos grupei organavo J. Paukščio leidžiama „Vienybė", o kun. Juodišiaus grupei organavo D. Bačkausko leidžiama „Saulė".

Po 5-tam seimui kun. Burba su savo pasekėjais vėl pertaisė konstituciją ir pakeitė vardą. Dabar užvardijo: „Susivienijimas Lietuvninkų Katalikų Amerikoje". Bet vėl Susivienijimui pasidarė nesmagumas, nes naujai pertaisytas vardas nesutiko su vardu pažymėtu inkorporavimo čarteryje. Matomai delei šitų kliučių tas įdėtas žodis „katalikų" pats savaimi išnyko iš Susivienijimo vardo.

Šešto seimo dalyviuose matome Dr. J. Šliupą, Vincą Daukšį, Tamą Astramską, Juoz. Andžiulaitį ir kitus. Bet ir po šito seimo Susivienijime ginčai neišnyko. Dabar kun. Burba jau pradeda pulti „bedievius" ir tais pačiais metais išbraukiama iš Susivienijimo Dr. J. Šliupas, J. Andžiulaitis ir V. Karalius, kaipo „bedievybės" platintojai.

Tačiau nežiurint Susivienijime palaikomos kietos kunigų disciplinos, pradeda vis daugiau ir daugiau SLA. nariai savistoviai protauti ir jau apsireiškia viešai ir drąsiai kunigų politikai reiškiama kritika. Taip pat ir Susivienijimas tobulėja ir eina tvarkyn. Aštuntame seime jau nutarta lygiomis teisėmis su vyrais priimti į Susivienijimą ir moteris. Tveriasi naujos kuopos ir didesnis skaitlius draugijų prisirašo į Susivienijimą.

Devintame seime nutarta padidinti pomirtinė iki 150 dol. ir ją kelti laipsniškai narių skaitliui didėjant. Su 1896 metų pradžia jau pradėta leisti mėnesinis nuosavas Susivienijimo organas „Tėvynė". Keturioliktam seime įvesta antras laipsnis pomirtinės — 600 dol., kurio nariai turėjo mokėti po 10 dol. metams ir įstojimą sulig amžiaus. Tačiau sekamam seime šitas didesnis laipsnis panaikintas ir vėl palikta tik 150 dol. pomirtinės, kuri vienumoje išsilaikė iki 1911 metų pradžios. Penkioliktas seimas nutaria „Tėvynę" leisti jau kas savaitė. Jau matome Susivienijimą dalyvaujant visuomeniuose ir tautiniuose svarbiuose darbuose ir leidžiant įvairius raštus, daugiausiai lavinimosi rankvedžius ir keletą šiaip brošiurų.

Susivienijimo Skilimas.

Po penkiolikto Susivienijimo seimo kunigai pastebi, kad Susivienijimo narių tarpe jau perdaug drąsiai reiškiasi savistovaus protavimo jėga. Jau drąsesnieji veikėjai atvirai kritikuoja kunigų politiką ir todel grumoja kunigams nustojimu vadovybės Susivienijimą. Todel po 15-to seimo kunigai į nieką neatsižvelgdami ir net seimo nutarimų nepaisydami, imasi diktaturos keliu pravesti savo politikos liniją, kad atsikračius taip vadinamų „subedievėjusių" narių. Kiekvieną blaivai ir savistoviai protaujantį žmogų kunigai vadina „bedieviu".

Patekus į Susivienijimo prezidentus kun Kaupui, jis kitų kunigų diriguojamas pradėjo vykinti savotišką discipliną. Seimas buvo nutaręs panaikinti kunigų cenzurą organui „Tėvynei", tačiau kun. Kaupas to seimo nutarimo nepaisė ir organą paėmė kieton savo cenzuron. Susivienijime kilo vaidai ir suirutės, todel kunigų diriguojamas Susivienijimo prezidentas žengia dar agresyvesnį žingsnį pirmyn. Sausio pradžioje 1901 m. jis pasiunčia Centro Valdybai krivulę, kuria siuloma išbraukti iš Susivienijimo SLA. 11 kuopos, Waterbury, Conn., du nariu: Joną Tareilą ir Motiejų J. Damijonaitį, kaipo prasižengusius prieš SLA. konstituciją, nes esą jie „yra stoję į aiškią kovą prieš krikščionišką tikėjimą". Be jokio apkaltintųjų tardymo ir net neleidžiant apkaltintiems savo pasiteisinimui žodžio tarti, Centro Valdyba juos išbraukia iš Susivienijimo.

Šitas kun. Kaupo žingsnis buvo pradžia didžiuliam gaisrui vaidų, kurių pasekmėje sekamam seime kunigai griebėsi pačių desperatiškiausių žingsnių, kad nugalėjus „bedievius" ir tas privedė Susivienijimą prie skilimo. Išbrauktųjų iš Susivienijimo narių poziciją sustiprino kun. Žebrio užsistojimas už išbrauktuosius narius, kuriuos jis gerai pažinojo. Susivienijimo Istorijos autorius, velionis Tamas Astramskas, sako: „Laikotarpis tarp penkiolikto ir šešiolikto seimo buvo inkyriausiu laiku Susivienijimo gyvenime..."

Jau 16 seimo išvakarose buvo galima matyti prisiartinant didelę audrą. Kunigų politikos priešininkai išvakaro prieš seimą suvažiavo į Plymouth, Pa., ir pasitarę patiekė net devynis apkaltinimo punktus prieš Centro Valdybos sauvališką elgimasį. Taip gi ir kunigai su savo pasekėjais nesnaudė. Jie prieš pat seimo posėdžiams paskirtą svetainę susirinko viešbutin ir nutarė sudaryti seimą sekamais dėsniais (citata iš SLA. Istorijos):

1. Turėti sutaisytus ant priešingųjų kuopų skundus, juos visiems paremti ir paskui tais skundais pasiremiant tų kuopų delegatams balsas atimti.

2. Kad žinojus, kas seime priešas, kas šalininkas, nutarta visiems davusiems viešbutyje pasirašymą laikyties išvieno, prisegti prie krutinės po rutų šakelę; neturintiems rutų delegatams pakėlus seime klausimą, juos užrėkti, liepiant jiems tylėti.

3. Turintiems prie krutinės prisegtas rutas seimo ženklelio visai nesegti ir, jei riaušės kiltų, policijai paduoti tik tuos, kurie bus be rutų.

4. Rupinties turėti kodaugiausiai delegatų, kad ir nemečiais jie butų.

5. Galint kilti smarkiems vaidams, turėti po ranka policiją susirėmusių areštavimui.

6. Seimo vedimui išrinkti drąsesnį iš kunigų, kuris riksmo ar gėdos nepabijotų.

Gegužės 21 d., 1901 m., apie 9 val. ryte, T. Kuncos svetainėje, Wilkes Barre, Pa., prasideda istoriškasis SLA. 16 seimas. Apie seimo pradžią Susivienijimo istorikas rašo sekamai:

„Be jokių įžengtinių kalbų ar delegatinių ženklelių padalinimo, jis (Susivienijimo prezidentas) pats ėmėsi priiminėti delegatų mandatus ir užrašinėti pavardes, ką pirmiaus atlikdavo raštininkas. Jam rašant ranka jo drebėjo, o kun. Milukas vis jam įausį ką tokio kuždėjo.

„Kun. Miluko liepiamas jis atstatinėjo delegatus veiną po kitam; atėjus prie 10 kuopos, nuo kurios delegatu tarp kitų buvo ir Centro Raštininkas, suspendavo visus, kuomet merginas ir mergiokštes, kaip ve jaunytė kasininko duktė, priėmė. Visi tik dairėsi ir klausė, ką visas tas be ceremonijų delegatų braukimas reiškia? (Tokiu budu atmesta viso 29 delegatai, kurie buvo teisėti kuopų atstovai ir priimta delegatais keliolika nepilnamečių mergaičių ir neteisėtų kuopų atstovų. S. E. V.).

„Delei delegatų atmetimo kilus trukšmui, buvo leista kalbėti tik tiems, kurie buvo rutomis apsikaišę, beručiai gi, kurie tik pakėlė balsą, tuojaus buvo užrėkti riksmu — tylėk! Juo tolyn, juo trukšmas ėjo didyn. Ant galo kun. Žilinskas gavęs progą kalbėti užklausė: ‚Na, kodel jųs neduodate tiems žmonėms balso? Kas gi ir už ką tas dabar yra?'

„Bet rutuotieji tuojaus ant jo sušuko: ‚Žilinske, tylėk!' ir tas žmogus nutilo. Bet trukšmui nepasibaigiant, kun. Žebris pasiprašė balso ir išgirdo tą patį rutuotųjų — tylėk. Tas vienok jo neapstabdė ir jis pasilipęs ant kresės pasakė: ‚Kunigai, kunigai! Jųs operacijas daryti galite, šlaunį išpiaut lengva, bet aną žeidulį kaip užgydysite? Kunigai, kunigai! blogą sėklą sėjate, blogą vaisių valysite!...

MIKAS PETRAUSKAS,
Žymiausis Lietuvių Kompozitorius ir Meno Srity Veikėjas, SLA. Narys.

„Kunigų Miluko ir Kaupo nuskriaustieji delegatai, kitiems pritariant svetainę apleido. Išėjo visi suspenduotieji delegatai ir 14 rutuotųjų, numetę savo rutas žemėn. Taigi viso iš seimo svetainės išėjo laukan 44 delegatai, tarp kurių buvo du kunigai: Žilinskas ir Žebris.

„Išėję laukan delegatai ant greitųjų pasisamdė Stumpso svetainę ir ten seimą atlaikė. Seimo pirmininku aprinko K. Draugelį, raštininkais P. Mikolainį ir V. Ambrazevičių, maršalka P. Kanapinskį.

„Knygų peržiurėtojais: V. Daukšį, J. Žemantauską ir K. Kanapinską.

„Spaudos komisijon: I. J. Griešių ir V. Daukšį.

„Baigis su Kazakevičium buvo išrinktais nueiti pas advokatą pasiteirauti, kas daryti su draugijos tiesų laužytojais. Lėšoms tam tikslui suaukota $15.00."

Tarpe tikrojo seimo dalyvių išėjusių nuo kunigų diktaturos kun. Žebrio ir kun. Žiliaus nesimato, tačiau reikia pasakyti, kad kun. Žebrys pasiliko Susivienijimo nariu iki pat savo nelaimingos mirties. Vos pradėjus tikrąjį Susivienijimo seimą, atėjo konštabeliai ir suareštavo seimo sekretorius P. Mikolainį ir V. Ambrazevičių, o vėliaus suareštavo ir buvusį Susivienijimo sekretorių T. Astramską. Mat tokiu budu kuniginė frakcija norėjo atimti Susivienijimo knygas, kurias T. Astramskas gudriu budu išsinešė iš kunigų vadovaujamo seimo.

Tikrasis seimas tęsėsi tris dienas: gegužės 21, 22 ir 23 dd. Šiame seime dalyvavo sekami delegatai, atstovaudami čionai pažymėtas SLA. kuopas ir prie Susivienijimo prigulinčias draugijas:

Nuo Plymoutho vyskupo Valančausko Draugijos: 1. A. Deimantienė.

Nuo 8 Sim. Daukanto Draugijos iš Plymoutho: 2. B. Baigis, 3. M. Totorius, 4. M. Zalieckas, 5. K. Nienius, 6. A. Maslauckas.

Nuo 10 kp., iš Philadelphijos, Pa.: 7. K. Unika, 8. V. Daukšys, 9. T. Astramskas, 10. St. Astramskas, 11. K. Velykis.

Nuo 11 kuopos iš Waterbury'o, Conn.: 12. K. Baltrukonis, 13. J. Žemantauskas, 14. M. Gramas, 15. V. Gradeckas.

Nuo 20 kuopos iš Union City, Conn.: 16. I. J. Griešius, 17. T. Paukštis, 18. J. Kazakevičia.

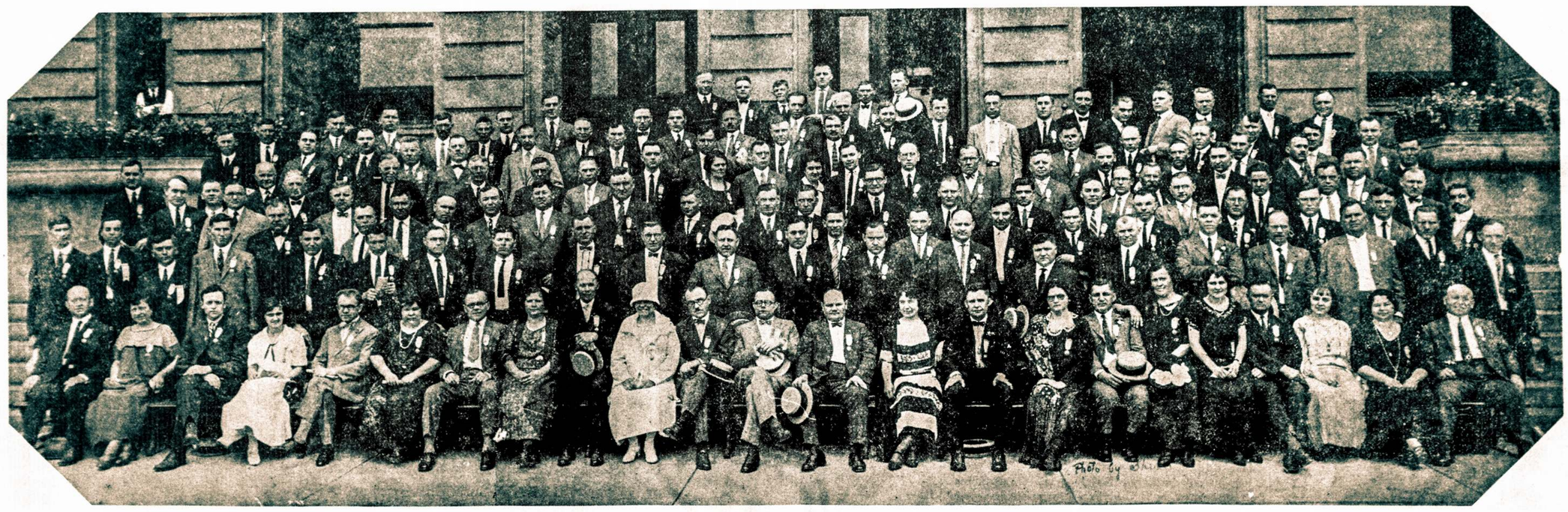

SLA. 33-čias IR 6-tas DVIMETINIS SEIMAS, BIRŽELIO 23—27 DD., 1924 M., WILKES BARRE, PA.
Šitas Seimas skaitomas jubilėjiniu Seimu, nes įvyko tame pačiame mieste į 23 metus nuo persiskyrimo su kunigais. Sulyginus šį Susivienijimo Seimą su 16-tu Seimu, matome milžinišką skirtumą, kaip delegatų skaitliuje, taip ir visais kitais žvilgsniai.

NORA GUGIENĖ,
Chicagos Lietuvių Žymi Daininkė-Vaidintoja ir SLA. Veikėja.

Nuo 24 kuopos iš Glen Lyon ir Wanamie, Pa.: 19. P. Sarpalius, 20. P. Kanapinskas, 21. J. Račiunas, 22. J. Kružinskas, 23. J. Anskis.

Nuo 34 Didžio L. K. Vytauto Draugijos iš Boston, Mass.: 24. N. Kaurinas, 25. V. Kaunas, 26. K. Draugelis, 27. M. Povilaitis, 28. J. J. Paukštis, 29. E. Sarpalienė, 30. K. Ališauskienė.

Nuo 38 kuopos iš Brooklyn, N. Y.: 31. J. Steponavičius, 32. V. Ambrozevičius.

Nuo 52 kuopos iš Minersville, Pa.: 33. J. Ramanauskas, 34. M. Mikalevičienė, 34. B. Mikalevičienė.

Nuo 56 kuopos iš Traverse City, Mich.: 36. P. Mikolainis, 37. V. Deimanta.

Nuo 62 Blaivybės Draugijos iš Pittston, Pa.: 38. M. Taluba.

Nuo 73 Šv. Petro ir Povilo Dr-jos iš Westvillės, Ill.: 39. V. Pukas.

Nuo 74 kuopos iš Lost Creek, Pa.: 40. M. Račkus, 41. M. Taliukevičia.

Nuo 81 kuopos iš Rhone, Pa.: 42. V. Adamavičia.

Nuo 93 Šv. Jurgio Draugijos iš Hastings, Pa.: 43. K. Brazys.

Garbės narys: Juozas Paukštis.

Seimas peržiurėjo SLA. konstituciją, padarė visą eilę reikalingų nutarimu, išnešė pareiškimą delko seimas skilo ir išrinkę centro valdybą delegatai išsiskirstė patys nežinodami kuo baigsis jų žygis atsimetant nuo kunigų diktaturos. Prasidėjo tąsynės po teismus tarpe skilusio seimo frakcijų ir po kelių metų bylinėjimosi susitaikyta, musų Susivienijimą paliekant originale organizacija su seniaus išimtu inkorporavimo čarteriu, o kuniginė frakcija sukurė naują organizaciją, šiandien žinomą Susivienijimo Lietuvių Rymo Katalikų Amerikoje vardu, ir išsiėmė naują inkorporavimo čarterį.

Susivienijimo Tikroji Augimo Pradžia.

Šiandieninio musų Susivienijimo tikroji istorija prasideda nuo 16-jo seimo. Nuo šito laiko Susivienijimas patapo grynai tautine ir nepartine be jokių priemaišų organizacija. Ir tą, matomai, Amerikos lietuvių šviesesnioji visuomenės dalis pilnai įvertino. Nors 16-tam seimui užsibaigus musų Susivienijimo išde buvo tik $15.40, kuriuos delegatai suaukojo bylos su kunigais vedimui; nors prie pažangiųjų gryno tautiškumo jausmu besivaduojančių delegatų žingsnio prisidėjo tik 616 Susivienijimo narių, tačiau sekamam 17-tam seime, kuris įvyko gegužės 22 d., 1902 m., Boston, Mass., pasirodė pastebėtinas Susivienijimo paaugimas nariais ir turtu. Seime dalyvavo 65 delegatai nuo 58 Susivienijimo kuopų ir draugijų. Iš apyskaitų pasirodo, kad į metus laiko Susivienijimo narių skaitlius jau pasiekė 1,721 ir kapitalo turėjo $2,237.06. Vadinasi, į vienus metus Susivienijimas turėjo daugiau narių, negu viso narių buvo skyrimosi su kunigais laiku: 16-to seimo laiku viso narių buvo apie 1,400.

Ant kiek pažangioji visuomenė džiaugėsi Susivienijimo atsiskyrimu nuo kunigų, liudija įvykis 17-tam seime. Susivienijimo Istorijos autorius sako, kad So. Bostono Lietuvos Dukterų Draugija įteikė seimui dovaną sekamomis ceremonijomis einant:

„Ant galo išlauko pusės į duris pabeldus, maršalka jas atidarė ir per jas įėjo visas merginų, kaip gulbių burys, apsitaisiusių baltai. Šešios jų mažesnės ant tam tikrų mėlsvų kaspinų nešė gražų vainiką, keturios didesnės — gyvų rožių ryšulį, suderintais balsais dainuodamos tam tyčia sudėtą dainelę:

„Be despotų lai gyvuoja
„Čionai musų tauta
„Skaisti, rami tebujoja
„Kaip žolynuos ruta.
„Garbus Seime musų tautos
„Budamas be prietarų
„Meldžiam priimk dovanėlę
„Nuo Lietuvos dukterų."

„Iš šalies ėjo jų vadas Fr. Mockevičius. Jos taip nutaikė eiti, kad kol priėjo prie stalo, už kurio Centro Valdyba sėdėjo, pabaigė dainos žodžius ir mandagiai nusilenkdamos padavė Seimui dovaną per Seimo pirmininko M. Tatoriaus rankas.

„Šita regykla taip sugraudino delegatus, kad kiekvieno akys buvo rasotos."

Naujų Reformų Įvedimas Susivienijime.

Susivienijimo istorinius įvykius nuo 16-to seimo aprašė kiti veikėjai ir buvusieji ir esantieji Pildomosios Tarybos nariai, todel kartoti nėra reikalo. Galima pasakyti tik tiek, kad vos spėjus dalinai užgydyti atsiskyrimo su kunigais žaizdas, 1907 metais įvykusiame Clevelande 22-me seime jau vėl pasireiškė aštri kova tarpe tautininkų ir socialistų. Šita kova ėjo už Susivienijimo vadovybę ir ji tęsėsi iki pagaliau vėl didelė katastrofa Susivienijimą ištiko 1911 metais.

Kaip žinome įvykęs Chicagoje 25-tas seimas 1910 metais priėmė naują Susivienijimo konstituciją, kuria einant Susivienijimas pastatyta šalimais kitų fraternalių organizacijų. Labiausiai nariams nepatiko nustatymas mokesnių nuo amžiaus, nors visi iki 1911 metų pradžios prisirašusieji nariai mokėjo mažiausią mokestį, nežiurint jų amžiaus. Bet vis tik reikėjo aukštesnius mokesnius mokėti, negu iki naujos konstitucijos įvedimo už tą pačią pomirtinę mokėdavo. Su naujos konstitucijos priėmimu įvesta ir aukštesni laipsniai apsaugos. Iki šio laiko Susivienijime buvo tik vienas laipsnis — 150 dol. apsaugos, į kurį nariai mokėjo vienuodus mokesnius nežiurint jų amžiaus. Su 1911 metų pradžia jau Susivienijime buvo ir kiti trys apsaugos laipsniai, kuriuos ir iki šiai dienai turime, butent: $300, $600 ir $1,000.

Šitų reformų Susivienijime pasekmes jau žinome iš kitų veikėjų aprašymų. Tačiau nežiurint kiek teko Susivienijimui nukęsti delei tų reformų įvedimo ir labiausiai delei blogos valios žmonių agitacijos prieš tas reformas, vistiek tas buvo reikalinga padaryti, norint Susivienijimui ateitį užtikrinti. Ir reikia tik padėkoti tiems žmonėms, kurie tų reformų reikalingumą permatė ir drąsiai jas pravedė. Be jų musų Susivienijimas niekuomet nebutų šiandieninės aukštumos pasiekęs. Iki minimų reformų įvedimo Susivienijimas negalėjo buti įregistruotas jokioje valstijoje apart Pennsylvania valstijos, kur originaliai čarteris išimtas.

Vėliaus dar teko Susivienijimui pergyventi nauji du kriziai, tai sulyginimas ir tiems nariams mokesnių sulig amžiaus, kurie buvo prisirašę prie Susivienijimo pirm 1911 metų. Valstijų Apdraudos Departamentai privertė tai padaryti. Antras krizis buvo 1918 ir 1919 metais, kuomet tų pačių Apdraudos Departamentų reikalavimu prisėjo atpildyti epidemijos influenzos padarytieji nuostoliai ir reikėjo nariams mokėti nepaprasti mokesniai. Piktos valios žmonės, kuriems visuomet buvo pavydu matyti Susivienijimo bujojimas, naudojosi ir šitų krizių momentu ir nemaža žalos Susivienijimui padarė. Ypač pastarojo krizio laiku daug karštesniųjų narių nuo Susivienijimo atplėšta. Taip pat piktos valios žmonės nekartą skundė Susivienijimą Mass. ir New Yorko valstijų Apdraudos Departamentam, kad bent tuo budu Susivienijimui pakenkus ir, žinoma, nemaža nesmagumų ir išlaidų organizacijai padaryta tais skundais.

Tolimesnes reformas Susivienijime pravedė 27-tas seimas, įvykęs 1912 metais, Brooklyn, N. Y. Šiame seime priimta vėl naujai pertaisyta Susivienijimo konstitucija, kuria įvesta iki šiai dienai pasilaikanti trys pašalpos ligoje laipsniai. Įkurta Našlių ir Našlaičių Fondas, į kurį nariai turėjo mokėti po 10c. į metus. Šitą mokestį pakėlė iki 20c. į metus 32-ras ir 5-tas Dvimetinis Seimas, įvykęs 1922 m., Detroit, Mich. Nustatyta seimai laikyti kas du metai, vietoje iki šių reformų įvedimo laikyti seimą kas metai. Bet ir šitoje naujai priimtoje konstitucijoje dar buvo netobulumų sulig valstijų apdraudos įstatymų ir todel Apdraudos Departamentai reikalavo dar kartą pertaisyti konstituciją ta prasme, kad butų prisitaikyta prie įvairių valstijų apdraudos įstatymų. Todel 30-me ir 3-me Dvimetiniame Seime priimta dar kartą naujai pertvarkyta konstitucija, kuri galioja ir iki šių dienų, su mažais vėliaus buvusių seimų pakeitimais ir papildymais.

SLA. Seimai ir Jų Vedėjai.

Laikotarpis imamas nuo 16-to seimo, 1901 m.

16-tas. — 21, 22 ir 23 dd. gegužės, 1901 m., Wilkes Barre, Pa. Delegatų — 44. Valdyba: pirmininkas — K. Draugelis; raštininkai — 1) P. Mikolainis ir 2) V. Ambrozevičius; maršalka — P. Kanapinskas.

17-tas. — 22 d. gegužės, 1902 m., Boston, Mass. Delegatų buvo 65. Valdyba: pirmininkas — V. Kaunas; vice-pirmininkas — J. Kazakevičius; raštininkai — 1) P. Mikolainis ir 2) S. Dominikaitis; maršalkos — P. Stonis ir P. Meikštėnas.

18-tas. — 21 d. gegužės, 1903 m., Brooklyn, N. Y. Delegatų buvo 69. Valdyba: pirmininkas — P. Mikolainis, raštininkai — 1) J. Žemantauskas ir 2) J. Šunskis; maršalkos — J. Martinaitis ir A. Venckevičius.

SLA. 323 KP., GLANDALE, PA., VEIKĖJOS.
Žiurint iš kairės pusės: M. Liepiutė, E. Kavaliauskienė — kp., fin. sekr. ir O. Baranauskienė.

19-tas. — 24, 25 ir 26 dd. gegužės, 1904 m., Shenandoah, Pa. Delegatų buvo 88. Valdyba: pirmininkas — V. Kaunas; vice-pirmininkas — Jur. Kazakevičius; raštininkai — 1) Fr. Matulaitis ir 2) Juoz. Šunskis.

20-tas. — 23, 24, 25 ir 26 dd. gegužės, 1905 m., New Britain, Conn. Delegatų buvo 78. Valdyba: pirmininkas — A. Tabaras; vice-pirmininkas — Simanavičia; raštininkai — 1) M. Paltanavičia ir 2) P. Mikolainis; maršalkos — M. Neimonas ir J. Girdauskas.

21-mas. — 28, 29, 30 ir 31 dd. gegužės, 1906 m., Chicago, Ill. Delegatų buvo 60. Valdyba: pirmininkas — Pijus W. Birštonas; vice-pirmininkas — M. J. Damijonaitis; raštininkai — 1) J. Ilgaudas ir 2) A. Ramanauskas; maršalkos — A. Bijauskas ir J. Kurila.

22-ras. — 27, 28, 29 ir 30 dd. gegužės, 1907 m., Cleveland, Ohio. Delegatų buvo 58. Valdyba: pirmininkas — V. Kaunas; vice-pirmininkas — J. Tareila; raštininkai — 1) F. J. Bagočius ir 2) B. K. Balutis-Balevičius.

23-čias. — 25, 26, 27, 28 ir 29 dd. gegužės, 1908 m., Scranton, Pa. Delegatų buvo 104. Valdyba: pirmininkas — P. W. Birštonas; vice-pirmininkas — J. Simanavičius; raštininkai — 1) F. J. Bagočius, 2) A. B. Strimaitis.

Netikėtas (ekstra) Seimas: 21 d. spalių, 1908 m., Wilkes Barre, Pa. Delegatų — 46.

24-tas. — 1, 2, 3, 4 ir 5 dd. birželio, 1909 m., Worcester, Mass. Dalyvavo 92 delegatai. Valdyba: pirmininkas — P. Mikolainis; vice-pirmininkas — Kaz. Gugis; raštininkai — 1) B. K. Balevičius ir 2) J. Gegužis.

25-tas. Jubilėjinis Seimas: 6, 7, 8, 9, 10 ir 11 dd. birželio, 1910 m., Chicago, Ill. Delegatų buvo 127. Valdyba: pirmininkas — K. Gugis; vice-pirmininkas — P. W. Birštonas; raštininkai — 1) J. V. Liutkauskas ir 2) J. Neviackas; maršalkos — A. Bieržinskis ir F. Golubickas.

26-tas. — 6, 7, 8, 9 ir 10 dd. birželio, 1911 m., Baltimore, Md. Delegatų buvo 67. Valdyba: pirmininkas — F. V. Balčiunas; vice-pirmininkas — St. Gegužis; sekretoriai — 1) V. K. Račkauskas ir 2) J. Byla; maršalkos — J. Kungis ir M. Zalieckas.

27-tas. — 3, 4, 5, 6, 7 ir 8 dd. birželio, 1912 m., Brooklyn, N. Y. Delegatų buvo 52. Valdyba: pirmininkas — St. Gegužis; vice-pirmininkas — A. Ramanauskas; sekretoriai — 1) Ig. Klimas ir 2) S. Vitaitis; maršalkos — J. Ambraziejus ir J. Martinaitis.

28-tas ir 1-mas Dvimetinis. — 25, 26, 27, 28, 29 ir 30 dd. gegužės, 1914 m., Waterbury, Conn. Delegatų buvo 62. Valdyba: pirmininkas — St. Gegužis; vice-pirmininkas — J. Tareila; sekretorius — V. K. Račkauskas; sekretoriaus pagelbininkas — J. Sekevičius; maršalkos — K. Balčiunas ir J. Ažunaris.

29-tas ir 2-ras Dvimetinis. — 5, 6, 7, 8, 9 dd. birželio, 1916 m., Pittsburgh, Pa. Delegatų buvo 82. Valdyba: pirmininkas — S. Gegužis; vice-pirm. — Dr. A. Zimontas; sekretorius — P. Norkus; sekr. pagelbininkas — V. S. Jokubynas.

30-tas ir 3-čias Dvimetinis. — 3, 4, 5, 6, 7, 8 dd. birželio, 1918 m., Philadelphia, Pa. Delegatų buvo 83. Sulig konstitucijos patvarkymo Seimą veda Pildomoji Taryba. Seimo sekretoriais paskirta: V. K. Račkauskas ir S. Pauža.

31-mas ir 4-tas Dvimetinis. — 21, 22, 23, 24, 25 dd., 1920 m., So. Boston, Mass. Delegatų buvo 64. Seimą veda Pildomoji Taryba. Seimo sekretorium paskirta S. E. Vitaitis; maršalkos — S. Mockus ir K. Jurgeliunas.

32-ras ir 5-tas Dvimetinis. — 19, 20, 21, 22, 23 dd. birželio, 1922 m., Detroit, Mich. Delegatų buvo 68. Seimą veda Pildomoji Taryba. Seimo sekretorium paskirta S. E. Vitaitis.

33-čias ir 6-tas Dvimetinis. — 23, 24, 25, 26, 27 dd. birželio, 1924 m., Wilkes Barre, Pa. Delegatų buvo 163. Seimą veda Pildomoji Taryba. Seimo sekretorium paskirtas S. E. Vitaitis; maršalkos — S. Kišonas, J. Gilvickas.

34-tas ir 7-tas Dvimetinis. — 21, 22, 23, 24, 25 dd. birželio, 1926 m., Brooklyn, N. Y. Delegatų buvo 219. Seimą veda Pildomoji Taryba. Seimo sekretorium paskirtas S. E. Vitaitis; maršalkos — J. Ginkus, M. Urbas ir A. Šimanskis.

Susivienijimo Centro Valdybos.

Laikotarpis imamas nuo 16-to seimo, 1901 m.

1901 m.: pirmininkas — M. Totorius; vice-pirmininkas — V. Kaunas; raštininkas — T. Astramskas; iždininkas — Tamas Paukštis; iždo globėjai — J. Kazakevičius ir K. Urbka; knygius — V. Daukšys.

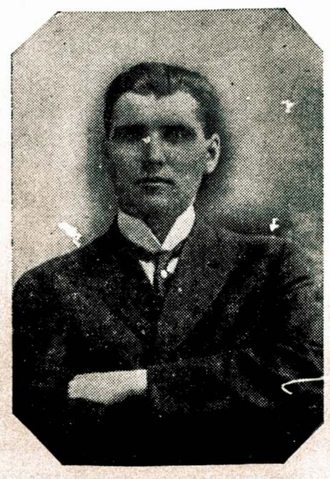

KS. STRUMSKIS,
Žymus Lietuvių Muzikas ir Buvęs SLA. Kontrolės Komisijos Narys.

1902 m.: pirmininkas — Mot. Valentinavičia; vice-pirmininkas — Jonas Tareila; raštininkas — T. Astramskas; iždininkas — T. Paukštis; knygius — V. Daukšys; iždo globėjai — J. Gudaitis ir J. Kazakevičius.

1903 m.: pirmininkas — J. Tareila; vice-pirmininkas — V. Ambrozevičius; raštininkas — T. Astramskas; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjai — P. W. Birštonas ir V. Gradeckas.

1904 m.: pirmininkas — J. Tareila; vice-pirmininkas — V. Kaunas; raštininkas — T. Astramskas; iždininkas — T. Paukštis; knygius — Ant. Ramanauskas; iždo globėjai — P. Birštonas ir J. Kazakevičius.

1905 m.: pirmininkas — J. Tareila; vice-pirmininkas — Vincas Lukoševičius; raštininkas — Jonas Žemantauskas; iždininkas — Jonas Skritulskas; knygius — M. Paltanavičia; iždo globėjai — V. Simanavičius ir V. Ambrozevičius.

1906 m.: pirmininkas — P. W. Birštonas; vice-pirmininkas — J. Tareila; raštininkas — M. J. Damijonaitis; iždininkas — J. Skritulskas; knygius — M. Paltanavičia; iždo globėjai — A. Ramanauskas ir A. Povilaika.

1907 m.: pirmininkas — V. S. Jokubynas; raštininkas — J. Žemantauskas; iždininkas — J. Skritulskas; knygius — V. Kaunas; iždo globėjai — T. Paukštis ir T. Dudas. „Tėvynės" redaktorius — V. S. Jokubynas.

1908 m.: pirmininkas — Fortunatas J. Bagočius (neišbuvus jam pilnų metų pirmininku, jo vietą užėmė vice-pirmininkas); vice-pirmininkas — J. Tareila; iždininkas — J. Skritulskas; iždo globėjai — T. Paukštis A. B. Strimaitis. „Tėvynės" redaktorius — V. S. Jokubynas.

1909 m.: pirmininkas — Fr. Živatkauskas; vice-pirmininkas — M. J. Damijonaitis; raštininkas — J. Žemantauskas; iždo globėjai — T. Paukštis ir A. B. Strimaitis; iždininkas — J. Skritulskas; „Tėvynės" redaktorius — V. S. Jokubynas.

1910 m.: pirmininkas — M. J. Damijonaitis; vice-pirmininkas — Fr. Živatkauskas; iždininkas — J. Skritulskas; sekretorius — J. Žemantauskas; iždo globėjai — T. Paukštis ir P. W. Birštonas; kvotėjas — Dr. F. Matulaitis. „Tėvynės" redaktorius — K. Vidikas.

1911 m.: prezidentas — Fr. Živatkauskas; vice-prezidentas — S. Žalnieraitis; sekretorius — A. B. Strimaitis; iždo globėjai — P. W. Birštonas ir T. Paukštis; kvotėja — D-rė J. Želvienė-Baltrušaitienė; iždininkas — J. Skritulskas. „Tėvynės" redaktorius — V. K. Račkauskas.

1912—1914 m.: prezidentas — Fr. Živatkauskas; vice-prezidentas — P. Mikolainis; sekretorius — A. B. Strimaitis; iždininkas — J. Skritulskas; iždo globėjai — T. Paukštis ir J. J. Paukštis; kvotėja — D-rė J. Želvienė-Baltrušaitienė. „Tėvynės" redaktorius — V. K. Račkauskas.

1914—1916 m.: prezidentas — Fr. Živatkauskas; vice-prezidentas — P. Mikolainis; sekretorius — A. B. Strimaitis; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjai — K. Varašius ir T. Astramskas; kvotėjas — Dr. J. Šliupas. „Tėvynės" redaktorius — V. K. Račkauskas.

1916—1918 m.: prezidentas — S. Gegužis; vice-prezidentas — Dr. J. T. Baltrušaitienė; sekretorius — A. B. Strimaitis; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjai — K. Varašius ir T. Astramskas; dr-kvotėjas — Dr. J. Šliupas; „Tėvynės" redaktorius — V. K. Račkauskas.

1918—1920 m.: prezidentas — S. Gegužis; vice prezidentas — Dr. J. T. Baltrušaitienė; sekretorius — A. B. Strimaitis; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjais — T. Astramskas ir J. M. Danielius; dr-kvotėjas — Dr. F. Matulaitis; „Tėvynės" redaktorius — V. K. Račkauskas. Pabaigoje 1919 metų atsisakius Račkauskui išrinkta P. J. Purvis. Pradžioje 1920 metų atsisakius Purviui išrinkta S. E. Vitaitis.

1920—1922 m.: prezidentas — S. Gegužis; vice-prezidentas — V. Kamarauskas; sekretorius P. Jurgeliutė; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjai — T. Astramskas ir J. M. Danielius; dr.-kvotėjas — Dr. F. Matulaitis; „Tėvynės" redaktorius — S. E. Vitaitis. Iždo globėjui T. Astramskui mirus 1921 m., jo vietą užėmė daugiausiai rinkimuose balsų gavęs M. A. Raginskas.

1922—1924 m.: prezidentas — S. Gegužis; vice-prezidentas — V. Kamarauskas; sekretorius — P. Jurgeliutė; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjai — J. M. Danielius ir K. Varašius; pastarąjam susirgus jo vietą užėmė rinkimuose daugiausiai balsų gavęs A. Mikelionis; dr.-kvotėjas — Dr. F. Matulaitis; „Tėvynės" redaktorius — S. E. Vitaitis.

1924—1928 m.: prezidentas — S. Gegužis; vice-prezidentas — V. Kamarauskas; sekretorius — P. Jurgeliutė; iždininkas — T. Paukštis; iždo globėjai — J. M. Danielius ir M. A. Raginskas; dr.-kvotėjas — Dr. E. G. Klimas; „Tėvynės" redaktorius — S. E. Vitaitis.

Susivienijimo Augimas Turtu ir Nariais.

Laikotarpis imamas nuo 16-to seimo, 1901 m.

	Nariai:	Turtas:
16-tas Seimas, 1901 m.	616	$15.40
17-tas Seimas, 1902 m.	1,721	$2,237.06
18-tas Seimas, 1903 m.	3,138	$5,409.93
19-tas Seimas, 1904 m.	4,218	$10,623.53
20-tas Seimas, 1905 m.	5,116	$16,471.06
21-mas Seimas, 1906 m.	6,112	$20,431.47
22-ras Seimas, 1907 m.	7,608	$30,880.84
23-čias Seimas, 1908 m.	8,349	$37,788.10
24-tas Seimas, 1909 m.	9,413	$42,792.37
25-tas Seimas, 1910 m.	10,485	$52,854.51
26-tas Seimas, 1911 m.	(*10,224	$52,565.54
27-tas Seimas, 1912 m.	5,917	$54,031.24
28-tas Seimas, 1914 m.	5,647	$69,190.80
Gruod. 31 d., 1915 m.	8,541	$107,928.97
Gruod. 31 d., 1916 m.	10,315	$144,909.00
Gruod. 31 d., 1917 m.	11,276	$175,215.27
Gruod. 31 d., 1918 m.	11,855	$204,205.42
Gruod. 31 d., 1919 m.	11,968	$260,318.95
Gruod. 31 d., 1920 m.	12,287	$312,865.77
Gruod. 31 d., 1921 m.	12,586	$376,992.69
Gruod. 31 d., 1922 m.	12,492	$452,749.15
Gruod. 31 d., 1923 m.	14,896	$547,724.52
Gruod. 31 d., 1924 m.	15,933	$666,660.06
Gruod. 31 d., 1925 m.	17,113	$794,582.31
Gruod. 31 d., 1926 m.	17,951	$943,319.35
Gruod. 31 d., 1927 m.	18,445	$1,051,777.30

Prie šitos skaitlinės narių pridėjus 1,118 Vaikų Skyriaus narių viso bus 19,563 nariai. Šiais metais iki kovo mėnesio pradžios prisirašė suvirš 500 naujų narių, tad su išleidimu šio Milioninio Numerio Susivienijimas turi virš 20,000 narių.

Tai tiek iš Susivienijimo istorijos. Platesnę peržvalgą daryti vieta neleidžia. Pamėnėjau tik pačius svarbiausius Susivienijimo gyvenime įvykius ir tik aplamais ruožais apibudinau juos ir tai rašinys išėjo labai ilgas.

K. KATKEVIČIENĖ,
SLA. 134 Moterų Kuopos, Chicago, Ill., Žymi Veikėja.

Prie Užbaigos.

Iš savo darbuotės Susivienijime, kuri siekia 1909 metus, ką nors rašyti šia proga pasinaudojant nematau galimybės. Pagaliau nėra nei reikalo tuo tarpu ką nors minėti apie mano, kaipo „Tėvynės" redaktoriaus, darbuotę. Visi šiandieniniai Susivienijimo veikėjai ir nariai patys mato visa tai, kas man prisėjo ir priseina atlikti tas atsakomingas pareigas einant. Todel jie patys geriau gali nuspręsti apie tykslingumą ir naudingumą atliekamų mano darbų Susivienijimo labui.

Prie progos galima tik pasidžiaugti, kad nežiurint visų Susivienijimo pergyventų krizių, nežiurint visų piktos valios žmonių dėtų ir dedamų pastangų Susivienijimui pakenkti, musų didžiulė organizacija išaugo į milžiną ir šiandien džiaugiasi savo laimėjimais. Čionai noriu pabrėžti dar ir tą faktą, kad jau nuo senų laikų įvairių politikierių yra kaltinami Susivienijimo viršininkai ir organizacijos sargyboje stovintieji veikėjai, kad jie nori organizaciją paversti kokios ten partijos tarnavimui. Kiti daro užmetimus, kad Susivienijimas jau pavergtas partijų reikalams ir visokius kitus užmetimus daro. Bet reikia pasakyti, kad šitie politikieriai SLA. viršininkus ir kitus veikėjus sprendžia sulig savęs: kurie patys taip darytų patekę Susivienijimo vadovybėn, tai jie ir kitus žmones tik tokiais mato.

Faktas pasilieka faktu, kad iki šiai dienai Susivienijimas išlaikyta tokia pat nepartine ir visiems Amerikos lietuviams prieinama organizacija, kokiu jis buvo nuo dienos atsiskyrimo su kunigais. Tik ligota partizantų vaizduotė mato Susivienijimo partyviškumą. Už šitą Susivienijimo išsilaikymą laisvu nuo partijų kontrolės, už jo tobulinimą kaipo fraternalės apdraudos, pašalpos, labdarybės ir tautiniai kulturinės lietuvių organizacijos tenka padėkoti stovėjusių ir šiandien stovinčių organizacijos priešaky viršininkų ir veikėjų sumanumui, pasišventimui ir sąžiningumui.

Smagu pažymėti, kad visą mano tarnavimo laiką „Tėvynės" Redakcijoje turėjau malonumo dirbti bendrai su tokiais SLA. Pildomosios Tarybos nariais, kuriems arčiau prie širdies stovi Susivienijimo labas, jo ateitis, o ne asmeninės ambicijos, ne partijų ar atskirų grupių reikalai. Todel Centro darbuose buvo galima palaikyti pilniausia harmonija ir didžiumoje organizacijos narių ta harmonija ir draugingumas įsigyveno. Todel Susivienijimas galėjo netik pasiekti miliono dolerių kapitalu ir apie 20,000 narių, bet ir Amerikoje augantį ir augusį jaunimą įstengė suįdominti savo prakilniais tikslais ir šiandien jau turime net atskiras jaunimo kuopas gražų darbą Susivienijimo labui veikiančias.

Bendras ir harmoningas Pildomosios Tarybos ir Centro darbas su pasišventusiais organizacijos labui veikėjais suteikė Susivienijimui netikėtus laimėjimus, netikėtą pasisekimą. Dar arčiau suglaudę savo jėgas, dar didesnės harmonijos keliu eidami ateity pasieksime visus Susivienijimo užsibrėžtus svarbius ir prakilnius tikslus. To linkiu Susivienijimui ir jo veikėjams visu nuoširdumu.

STASYS ASTRAMSKAS,
Buvęs SLA. Organo „Tėvynės" Administratorius ir Žymus Darbuotojas (miręs).

*) Šita skaitlinė narių buvo balandžio 1 d., 1911 m. ir jų tarpe 3,686 nariai buvo suspenduoti. Su pabaiga 1912 m. narių buvo belikę tik 4,949.

JONAS BERNOTAS,
SLA. 308 Kp., Zeigler, Ill., Buvęs Sekr. ir Organizatorius.

SLA. Narių Sugyvenimas

Rašo **F. Živatas,**
Skundų ir Ap. Kom. Narys.
Buvęs SLA. Prezidentas.

JEIGU paimti SLA. narių sugyvenimą, tai rasime, kad SLA. pergyveno daug ir labai daug visokių ergelių. Jei ne tie ergeliai, tai šita organizacija jau ne šiandien butų susilaukusi milioną dolerių turto, ji jau senai butų turėjusi ne milioną, bet porą milionų. Bet tie tarp narių ergeliai stabdė ir dabar tebestabdo šios organizacijos augimą. Šiandien šaukiam ir bandom pritraukti Amerikoj gimusį lietuvių jaunimą, bet tie ergeliai ir čia daugiausia kenkia ir kenks kol mes jų SLA. kuopose nesustabdysime. Amerikoje gimęs jaunimas nesupranta musų, senesnių, politikavimo už išgraužtą kiaušinį. Tik paimk musų dabartinę lietuvišką laikraštiją, o labiausia prieš SLA. Pildomosios Tarybos rinkimus, ką ten pamatysime? Tik kolionės taip vadinamų **„progresystų"** laikraštijoj. Ir už ką koliojamasi? Rimtų faktų nepaduodama nei nejrodoma. Tai už ką gi koliojamasi? Nu gi taip sau, by ergelius kelti, by ardyti gerą darbą, žmones atgrąsyti nuo prisidėjimo prie to darbo. Tai ir viskas.

Juk mes dar gerai pamenam kaip prieš persiskyrimą su kunigais buvo. Juk ir tada buvo keliami ergeliai ir suirutė daroma ir SLA. vartoma kaip rankovė, kad pritaikius prie savo politikos, delto, kad tada SLA. buvo surištas su bažnytine politika. Na, žinoma, katrie buvo prieš tą politiką, tai tiems Susivienijime vietos nebuvo, nes jie reikalavo, kad SLA. apsivalytų nuo politikierių. Ir kas atsitiko? Visi to nuotikio davinius žinome. SLA. turėjo skirties į dvi dali. Tas skilimas sulaikė SLA. augimą keletui metų.

Žinoma, ergelių kėlikai išėjo laimėtojais, nes nusinešė visą SLA. turtą, tai yra iš suirutės pasinaudojo. Tie, kurie atsiskyrė, tai yra tie, kurie reikalavo, kad SLA. butų atskirtas nuo politikos, išėjo be cento, bet su gerais norais ir geru velijimu SLA. Jie, per geras pastangas, trusą, vargą ir savęs atsižadėjimą, nežiurint savų išlaidų, keleto metų bėgiu SLA. vėl susilaukė didelio narių skaičiaus, nes jau 1910 metais turėjo apie 11,000 narių ir dešimtis tukstančių dolerių pinigų.

Pergyvenus tai, čia ir vėl prasideda krizis ir ergeliai tarpe narių. Tačiau jau čia netiek politika kenkia, kiek narių nesunesupratimas valdžios reikalavimų. Mat iki tam laikui SLA. narių mokesčiai buvo ne pagal valstijų įstatymus. Tada narys mokėjo tik du doleriu ir pusę ($2.50) metuose, kas sulig valstijų įstatymų tokiai organizacijai nepavelyta daryti. Buvom priversti pataisyti SLA. čarterį (charter) ir pakelti mokestis pagal valstijų reikalavimą, kas ir buvo padaryta Chicagos SLA. Seime, 1910 metais. SLA. nelaimei, tame Seime SLA. prezidentu išrinktas a. a. M. J. Damijonaitis, žmogus gero velijantis SLA., bet labai konsarvatyvis. Ir dar musų organizacijos nelaimei po 1905 ir 1906 metų Rusijos revoliucijos, privažiavo į Ameriką visokių revoliucionierių, kurių keletas, minėtinai Žagaras, bandė SLA. griauti, net ir ant Marso siųsti. Bet gerai, kad tuom tarpu jų mažai kas paisė. Kada, kaip jau minėjau, Chicagos Seime tapo priimti nauji mokesčiai, tai, žinoma, nariam pasirodė, kad tie mokesčiai perdideli. Tada nariai pradėjo murmėti ir kuopose ergelius kelti. Jie reikalavo naujus mokesčius panaikinti ir senus sugrąžinti ir reikalavo paaiškinimų, kodel seni mokesčiai panaikinti, o nauji norima uždėti. Vietoj gauti paaiškinimą, nariai buvo spenduojami. Mat Damijonaitis, kai kurių SLA. nedraugų-revoliucionierių diriguojamas, manė, kad tai tik vien socialistai to reikalauja, nes, kaip jau minėjau, Žagaras keli metai atgal buvo pakėlęs ergelius ir agitaciją prieš SLA., kad šita organizacija visai pakrikdžius. Žinoma jis rado ir pritarėjų. Ir kaip pakilo ergeliai už naujus mokesčius, Žagaras jau vėl buvo grįžęs Amerikon ir prisidėjo prie agitacijos prieš pakėlimą mokesčių. Taigi ta Žagaro ir kitų jo pasekėjų agitacija, davė progos manyti, kad tai tik vien socialistai reikalauja paaiškinimų. Todel ir nepaisyta. Tačiau ne vien socialistai paaiškinimų reikalavo ir ergelius kėlė. Tarp ergelių kėlėjų buvo ir geriausiai velijančių SLA. narių, kurie tikėjo, kad po du doleriu ir pusę ($2.50) mokesčiai yra ganėtini ir kad SLA. gali gyvuoti.

Ir tie beveik pirmi, tai yra tie seno tikėjimo arba ortodoksai, pradėjo kelti triukšmą prieš naujus mokesčius, sakydami: „iki šiol buvo gerai su tais mokesčiais ir toliau bus gerai ir tt." Tačiau tie žmonės nepermatė, kad SLA. su tokiais mokesčiais jokiu budu negali gyvuoti ir užtikrinti nariams ju pomirtinės. Reikia pasakyti, kad jei butume iki šiol tuos pačius mokesčius po du doleriu ir pusę ($2.50) laike, tai SLA. jau senai nebebutu, nes su tokiais mokesčiais jokia organizacija negali išsilaikyti: nes valstijos iš praktikos tai žino ir todel mus privertė pakelti tiek, kad nariams užtikrinti jų apsaugą.

DR. A. ZIMONTAS,
Buvęs Susivienijimo Liet. Amerikoje Apšvietos Komisijos Narys.

ADV. F. J. BAGOČIUS,
Buvęs SLA. Prezidentas.

DR. M. J. VINIKAS,
Chemijos Inžinierius, Diplomatas ir SLA. Veikėjas.

Žinoma, tas SLA. tuolaikinio prezidento konsarvatyvis užsispyrimas, dar geresnę progą davė musų priešams varyti agitaciją prieš Susivienijimą, nes kai kurie taip toli nuėjo, kad pasakė: „jei mano agitacija nieko nepadarys, tai pašauksiu 99 velnius ir visus perkunus ir SLA. turi griuti!" Na, ir varė šlykščiausią agitaciją, kad tik SLA. pražudyti ir iš šaknų išgriauti! Nekurie laikraščiai iš tos agitacijos prieš SLA. padarė pinigų ir murus įsigijo. Bet SLA. sugriauti nei su velniais, nei su perkunais neįstengė, nors žalos labai ir labai daug padarė. Žalos padaryta ne tik S. L. A., kaipo organizacijai, bet ir tiems žmoneliams SLA. nariams, kurie pasidavė tų neva „geradėjų" agitacijai. Jie, prigulėję keletą ar keliolika metų Susivienijime, jį pametė, o vėliau per seni buvo ir negalėjo prisirašyti, ir taip paliko be jokios apsaugos ir po tam keiksnojo tuos savo „geradėjus" kol gyvi buvo.

Taipgi tuolaikinio SLA. prezidento užsispyrimas iš vienos pusės ir SLA. priešų — iš kitos, ne tik kad atkratė naujus narius nuo prisirašymo, bet ir seni nariai apleido SLA.; į metus laiko iš 11,000 su virš narių Susivienijime teliko 2,900.

Po Baltimore SLA. Seimo, kada aš vėl tapau išrinktas SLA. prezidentu, A. B. Strimaitis sekretorium ir K. Račkauskas „Tėvynės" redaktorium, SLA. taip „puikiai" stovėjo, kad lėšų fonde rodos buvo tik $3. Reikia skolas mokėti, pinigų nėra. Tada reikėjo ir iš savo kišeniaus mokėti, nes iš pomirtinių fondo nevalia nei cento imti, idant bėgančius reikalus apmokėjus. Žinoma, tai nebuvo garsinama, kad SLA. jau taip silpnai stovi. Ir turbut SLA. silpnai stovėjo, jei vienas Pildomosios Tarybos narys (vienas kasos globėjas) pirmame po Seimo Pild. Tarybos susirinkime, pamatęs kaip dalykai stovi, pasakė: SLA., tai tik „big joke". Tačiau rankų nenuleidome. Griebėmės darbo, negarsindami SLA. priešams, kad musų organizacija taip silpnai laikosi. Žinoma, jei SLA. priešai butų žinoję, tai butų dar daugiau medžiagos turėję organizaciją griauti; butų žmonėms sakę, kad SLA. jau bankrutija ir tada nebutų buvę galima žmonių prie SLA. prirašyti. Bet mes apie tai tylėjome, tik dirbom ir triusėm kiek tik katras išgalėjome. Vieni raštu, kiti važinėdami po lietuvių kolonijas gyvu žodžiu-prakalbomis rėkėm, šaukėm, ir SLA. priešus užrėkėm. Ir pasekmėse „revoliucionierių" šauksmas pasiliko kaip ir toj pasakoj, kur sakoma „kaip prieš mėnulį loja."

Man pačiam teko pavažinėti su agitacija už SLA. Per visus metus tik keturis šventadienius turėjau liuosus, jau nekalbant apie paprastas dienas, kur po savaitę ir dvi reikdavo praleisti kelionėje ir tai dažnai savo lėšomis. Massachusetts valstijoje net norėjo mane į kalėjimą įkišti, nes buvau valdžiai įskųstas už agitaciją už SLA. Ir nors mane areštavo, bet į kalėjimą visgi nepasisekė įkišti. Potam reikėjo važiuoti ir stoti prieš teismą ir sugaišuoti vėl visą savaitę. Taigi nors ir privargom ir turėjom daug nemalonumų panešti, bet pasisekė S. L. A. vėl ant kojų pastatyti ir atgaivinti. Pasisekė atsiekti gi todel, kad SLA. nariai ir kuopos, tai yra nariai, kurie gero velijo SLA., padėjo mums dirbti.

Dabar ir vėl ergeliai tarpe kuopų ir narių. Anais laikais buvo ir šiokios-tokios priežastys ergeliams. Bet dabar?! Kokią priežastį turi neva taip vadinami SLA. „geradėjai"? Jokios. Jie trukšmą musų organizacijoje kelia tik todel, kad, kaip anais laikais kunigai, nori savo politiką varinėti po SLA. priedanga. Jie nori Susivienijimą paimti po savo diktatura ir valdyti „bit posemu", tai viskas.

Ne, gerbiamieji! Organizacijoje turi buti tvarka. Negalima daryti taip kaip kam patinka, nes kiekviena organizacija ar tai valstybė ar taip organizacija turi savo įstatymus ir turi tuos įstatymus pildyti. Kitaip esant jokia organizacija neužsilaikys. Jei šiandien SLA. sutaupė milioną dolerių, tai tik kaip jau augščiau minėjau, per didelį triusą ir dabojimą įstatų, ir pasidėkavojant tik tiems, kuriuos šiandien niekinama ir koliojama. Ir tuos ergelius kelia ne tie, kurie dirbo ir dabojo, kad SLA. neiškryptų iš vėžų, bet tie, kurie mažiausia arba ir visai nieku šios organizacijos darbuotei neprisidėjo ir dar net visai prie SLA. neprigulinti ir daugiausia tie, taip vadinami „revoliucionieriai", kaip jau augščiau minėjau. Bet laikas praeis ir tas viskas aptyks. Žmonės pamatys, kad tie neva jų „geradėjai" nėra jų geradėjais, bet tik savo naudai tarnauja, pasinaudodami žmonių jausmais.

Gerbiamiems SLA. nariams turiu priminti, kad mums tų ergelių reiktų vengti kodaugiausia, nes kaip jau matėt iš mano augščiau paduotų faktų, kiek tie ergeliai ir suirutė pridarė žalos netik SLA. kaipo organizacijai, bet ir nariams, kurie ergelių dėlei pameta SLA. ir jų kudikiai daugiausia nukenčia nelaimei atsitikus. O tai nutinka tik per taip vadinamų „geradėjų" intrigas. Ateity SLA. nariai turi but atsargesni.

Keletas Atsiminimų Apie SLA.

Rašo **Dr. A. Zimontas.**
Buvęs SLA. Apšvietos Komisijos Narys.

ATVAŽIAVĘS Amerikon į Baltimorę susidraugavau su Jonu Petkunu (Perkunu) ir Antanu Griniumi, kurie buvo jau TMD. ir Susivieinjimo nariais ir kiek man pamenama, po pirmos pėdės, kuri buvo $3.-00 už savaitę, įrašė mane į TMD. ir Susivienijimą Lietuvių Amerikoje.

Tai buvo 1889. Išgyvenęs Baltimorėje apie metą ir pusę išvažiavau į kitas valstijas, bet šių organizacijų neapleidau.

Kaipo aktyvas Susivienijimo narys pradėjau darbuotis 1906-tais metais Chicagoje. Tuomet 36-ta kuopa buvo dar jauna ir velionis Damijonaitis mane įtraukė joje darbuotis. 1907 metais apsigyvenau viename name su Damijonaičiais ir su jais teko man daug Susivienijimui dirbti. Chicagoje ir apylinkėje sutvėrėme nemažai kuopų ir man tekdavo jas organizuoti ir dažnai prakalbas sakyti.

Damijonaitis, Šarkis, Balutis, Kibartas, Beržinskas, aš ir dar keletas, kurių nepamenu, sumanėme suorganizuoti ir antrąjį apskritį, kuris nekurį laiką buvo labai aktyvus. Šis apskritys buvo pirmas, kuris surengė pikniką, idant sukelti pinigų karės nukentėjusiems lietuviams liepos pabaigoje, 1914 m. Tame piknike Gabrys pasakė prakalbą ir pareiškė, kad jei po šiai karei Lietuva netaps nepriklausoma valstybė, tai vargiai kada kitos tokios progos susilauks.

Jeigu gerai pamenu, tai po Damijonaičio aš buvau 36-tos kuopos prezidentu per 4 metus. Kadangi man bunant šios kuopos prezidentu buvo įgyvendinimas naujos konstitucijos ir kadangi tuomet Susivienijime buvo didelės audros, tai ir man prisėjo nemažai darbo padėti. Buvo tai 1911 metuose.

Velionis Damijonaitis tuomet buvo Susivienijime centralinis prezidentas. Kaip pirma minėjau, mes gyvenome viename name su juo. Tame name taipgi gyveno Balutis ir Dr. Kasputis ir mes budavo daug naktų nemiegam gesindami tą didelį Susivienijimo gaisrą. Gerai, kad Damijonaitis tuomet buvo prezidentu, nes jis buvo kaip plienas nejudinamas — nusistatęs įvykdinti naują konstituciją, kurį darbą jam buvo pavedęs 25-tas seimas. Jeigu butų prezidentu buvęs minkštesnis asmuo, tai klausimas ar mes šiandien Susivienijimą turėtume. Damijonaitis moraliai labai daug nukentėjo ir tas jo sveikatai labai pakenkė, bet už tai mes dabar Susivienijimą matome ant tvirto pamato. Susivienijimas taipgi buvo laimingas, kuomet išrinko Gegužį Prezidentu, nes tas žmogus yra irgi tvirto karakterio. Be to Gegužis yra įsimylėjęs į Susivienijimą nuo daugelio metų ir pakol toks žmogus yra organizacijos priešaky, tai organizacijai pavojaus negali buti.

Tą „šturmą" pirmiausiai pakėlė „Keleivis", o paskui jį pasekė visa socialistų spauda. Dabartiniai bolševikai, kurie irgi nori Susivienijime sukelti „šturmą", tuomet darbavosi podraug su tuolaikiniais socialistais.

Kaip nieko gamtoje nemainomo nėra, kaip pas žmogų atsitinka jo gyvenimo permainos, taip ir čia pas socialistus atsirado permaina; ypatingai po to kaip bolševikai atsiskyrė ir paglemžė socialistų turtą. Nuo tų laikų socialistų spauda, tas pat „Keleivis", „Naujienos" ir jų štabai tapo rėmėjais ir gerais, ištikimais Susivienijimo draugais. Už tai juos reikia karštai pasveikinti, nes tai yra vyriškas ir kulturingas pasielgimas. Šiandien jie yra Susivienijimo sargyboje.

Laike 1911 metų Susiv. audros mes turėjome tą savo štabuką ant Bridgeporto susidedantį iš Damijonaičio, Balučio, D-ro Kaspučio, manęs ir dar kelių, kurių nebepamenu, ir tas tai štabukas yra gerokai tuo laiku pasidarbavęs Susiv. naudai.

Po tos audros mes sumanėme sutverti moterų kuopą.

Aš prikalbinau savo žmoną, Damijonaitis savo žmoną. o jos dar keles moteris ir, rodosi 14 ar 15 metais jos sutvėrė SLA. 208-tą grynai moterų kuopą. Ta kuopa yra Susivienijimo istorinė kuopa ir apie ją gal buti kas nors kitas parašys. Aš tiktai norėjau parašyti kiek aš esu prie jos prisidėjęs. Jos sutvėrimas išėjo iš mano iniciatyvos ir pirmi susirinkimai atsibudavo mano bute, kur reikėjo duoti moterims patarimus tvėrime ir vedime kuopos.

Esu dalyvavęs 6-šiuose Susiv. seimuose ir turiu pasakyti, kad lietuvis negali turėti sau daugiau užsiganėdinančio laiko, kaip dalyvavimas Susivienijimo seimuose. Jeigu kas nori susiražinti su Amerikos išeivijos lietuvių vadais, tikrais lietuviais patriotais, tai Susiv. seimuos juos rasi. Seni musų veteranai kaip, Gegužis, Birštonas, Paukštis, Skritulskas, Žemantauskas, Tareila, Strimaitis, Vitaitis, ir daugelis jų draugų dar ir šiandien stovi šios Amerikos lietuvių brangios organizacijos sargyboje.

Dabar, kuomet musų Susivienijimas pasiekė 20,000 narių, kuomet jo turtas jau milionas dolerių, tai mes galime drąsiai pasakyti, kad tie, kurie sunkiai dirbome, musų darbo vaisiai yra gausingi — musų Susivienijimas, kurį mes esame taip pamylėję — yra šiandien turtingiausia ir didžiausia lietuvių organizacija pasauly. Mes juk jo niekada neišsižadėsime ir jam lojaliai visuomet tarnausime.

Prie šios progos mes visi turime prisiminti ir musų senelį Šliupą, kuris Susivienijimo bujojimu yra daug, daug prisidėjęs.

Musų Susivienijimas, tai našlių ir naš-laičių globėjas bei kulturos šaltinis.

Valio už Susivienijimo labą!

Didžiuokimės!

Rašo **F. J. Bagočius,**
Buvęs SLA. Prezidentas.

LIETUVIAIS budami ir lietuvių reikalais rupindamiesi, negalime nesidžiaugti S.L. A. augimu, bujojimu ir pinigiškai tvirtėjimu. Savo narių skaitliumi ir pinigų resorsais tap pat kaip ir puikia tvarka SLA. yra pirmoj vietoj tarpe visų lietuviškų organizacijų netik Amerikoje, bet visame pasauly. S. L. A. dabar yra vienintėlė tvirtovė lietuvystės Amerikoj, nes kitos, mažesnės ar didesnės organizacijos, likosi išdraskytos arba visai sunaikintos įvairių šaldrų-politikierių, arba merdėja iš priežasties imigracijos suvaržymo. Susivienijime naturaliai apsireiškiančios spragos narių tarpe daugiau kaip užpildo čiongimis jaunimas, kas kiekvieną mąstantį lietuvį džiugina, nes kiekvienas jaunuolis įstojęs į SLA. yra išgelbėtas lietuvyste. Už visą tai netiktai mes, kurie esam liudininkais to viso esam dėkingi tam dideliam skaitliui Susivienijimo darbuotojų ir dabartiniai jo valdybai, bet visa tauta tą atjaučia ir istorija tai pilnai įvertins.

Nesusipratimai ir triukšmai keliami nekurių narių daugiausiai su savotiškais, ypatiškais arba partyviškais išrokavimais, kurie pastaraisiais laikais yra atjaučiami, yra nesmagus ir kenksmingas dalykas. Bet taip kaip Susivienijimas sugebėjo, dėka savo narių didumos sveikam protui ir atatinkamam reagavimui, praeity pergyventi kilusias audras, be jokio klausimo kad ir dabar iš tų nesmagumų kuriuos kelia lietuvystės ir lietuviškų organizacijų žudytojai. Susivienijimas išeis dar stipresnis, tvarkingesnis ir turtingesnis bei lietuviams ir lietuvystei naudingesnis.

Man smagu matyti SLA. su dvidešimts tukstančių narių ir milionu dolerių ižde, nes jaunesnis budamas ir aš turėjau progos ir galimybės SLA. labui, kiek suprasdamas, pasidarbuoti. Žilė galvoj, jau apdėvėti muskulai ir greit pailstanti pečiai, bet susibėgimas gyvenimo aplinkybių atėmė man daug progos jam daugiau darbuotis. To gailauju labai...

Džiaugiuosi taipgi Susivienijimo organu „Tėvyne", jo švarumu, straipsnių gerumu ir jo demokratijos ir lietuvystės meile, nes aš turėjau progos but vienu iš trijų komisijos (Clevelando Seime rinktos) narių, kurie „Tėvynę" įsteigė, o pats vardas „TĖVYNĖ" buvo mano sumanymu, priimtu kitų komisijos ir valdybos narių. Taigi jaučiuosi „Tėvynės" kaip ir krikštų tėvas.

Pavelykit man linkėti Susivienijimui daug metų nuolatinio progreso, kilimo ir bujojimo!

Milioną Sudėjus

Rašo **Dr. M. J. Vinikas.**

MALONU yra prisidėti prie skaitlingų ir gausių pasveikinimų Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pasiekime miliono dolerių ir 20,000 narių, ir linkėti dar spartesnio ir naudingesnio augimo ir darbavimosi musų tautos naudai.

Ištikrųjų yra kuo džiaugtis!

Nieko didesnio, pastovesnio ir bendrai naudingesnio mes nesuorganizavome. Kitos tokios organizacijos, kuri taip plačiai ir naudingai visų išeivių kasdieninį gyvenmą vestų, nėra. Jokia kita organizacija nepasiekė tokio stiprumo, tokios įtakos Amerikos lietuvių gyvenime.

Tam augimui ir stiprumui yra gerų priežasčių.

Nuo pat įsikurimo Susivienijimas Lietuvių Amerikoje vedė nenuilstantį tautiniai-kulturinį, ekonominiai-socialį ir pašalpiniai-labdaringą darbą. Pradžioje, lygiai kaip ir dabar, dauguma lietuvių dėjosi prie organizacijos del to, kad SLA. davė geriausios progos veikliai dalyvauti lietuvių tautiniame, kulturiniame ir draugijiniame darbe. Centro leidžiami laikraščiai ir raštai, o kuopų rengiami susirinkimai, koncertai, teatrai, baliai, piknikai, prakalbos, paskaitos ir kitos viešos pramogos teikė progos lietuviams sueiti, pasipažinti, susidraugauti, pasilinksminti ir pamiršti tas sunkenybes ir vargus, kuriuos reikėjo musų pirmiesiems išeiviams kentėti del nemokėjimo kalbos, nežinojimo vietos papročių, tvarkos ir neturėjimo pažįstamų bei draugų.

Įvairus Susivienijimo Lietuvių Amerikoje spausdiniai, ypač ankstyvuose metuose, kėlė didžiausio entuziazmo. Pamenu, su kokiu nekantrumu laukėme ir kaip didžiai džiaugėmės, kuomet 1900 ar 1901 metais, SLA. išeido Kriaušaičio, „Lietuvių Kalbos Gramatiką"! Didžiausia tuomet lietuvių kolonija Amerikoje, Shenandoah, Pa., turėjo jau didoką SLA. kuopą. Kiek tai džiaugsmo ir sujudimo buvo kuopos susirinkime, kuomet visi gavome po vieną egzempliarį „Kriaušaičio"! Rodėsi, visi tapo naujai gimusiais, energijos pilnais, Lietuvos patriotais. Tais laikais knygos buvo įvertinamos daug širdingiau, negu dabar. Prisimena taipgi, kaip tragingai buvo atsinešta prie įvykusio SLA. skilimo. Daugelis suprato tą įvykį kaipo žiauriausį smugį prigimtai lietuvių sielai, demokratybės dvasiai ir mažai kas pasiliko kuopoje po to perversmo.

Tiems, kurie pergyvenome tuos praeities laikus, Susivienijimas Lietuvių Amerikoje turi reikšmės, kuri gludi labai-labai arti musų lietuviškos širdies. O kiek daugiau reikšmės yra tiems, kuriems, likus nelaimėje, SLA. liko vienatinė kibirkštėlė vilties ir paramos, šioje, nuo tėviškės tolimoj, šaly?

Dabartiniai SLA. darbai, ypač jaunuolių organizavime, kad sulaikyti juos nuo ištautėjimo, siekia pirmaeilės prasmės musų tautos gyvenime. Niekas negalės atlikti šį, milžiniškai naudingą, darbą taip sekmingai, kaip SLA. ir kuomet, ateity reikės vėl leisti specialį „Tėvynės" numerį apvaikščiojimui antrojo miliono dolerių, — atsiminimus, sveikinimus ir linkėjimus rašys didžiumoje šių dienų organizuojami jaunuoliai.

Miliona sudėjus, Susivienijimas Lietuvių Amerikoje įgija dar didesnės prasmės, nes su didžiuliu skaičium narių, stambia suma pinigų ir naujai įtrauktais gabumis musų jaunuolių, Susivienijimui atsirado naujasnės ir stipresnės galimybės atlikti tokius visuomeninius darbus, kurie praeity nebuvo galimi, bet buvo ir yra butinai reikalingi. Visi senieji darbai, kurie pasirodė taip naudingais, galės buti, prie dabartinio tobulo vedimo organizacijos ir jos organo „Tėvynės", dar uoliau vykinti ir, todel, galima drąsiai pranašauti, kad Susivienijimas Lietuvių Amerikoje augs ir stiprės daug sparčiau, o jo darbai ir idėalai bus dar naudingesni ir našesni musų tautos gyvenimui.

Toki yra mano širdingi linkėjimai Susivienijimui Lietuvių Amerikoje ir visiems jo draugams, nariams ir darbuotojams.

Amerikos Lietuviai ir Kulturinis Darbas Lietuvoje

Rašo **Dr. Jonas Šliupas,**
SLA. Garbės Narys, Buvęs Apšv. Kom. Narys ir Dr-Kvotėjas.

PARAŠYTI ką-nors į „Milioninį Numerį" norėčiau, bet pakvietimas atėjo vos šiandien, tai nežinau, ar mano rašinėlis galės pasiekti Ameriką atatinkamu Jums laiku. Rašyti nemanau apie praeitį, bet norėčiau pasakyti keletą žodžių apie dabartį ir ateitį tarp Lietuvos ir Amerikos lietuvių.

Toje valandoje Genevoje eina musų tautos imtynės su lenkų užmačiomis. Be abejonės tos imtynės padrebina širdis taipgi Amerikos lietuvių, nėsa nors Atlančio vandenynas mus skiria vienus nuo kitų, bet tautos ateitis visiems rupi. Įsikurimas Lietuvos nepriklausomybės visiems lietuviams yra ddelės svarbos, nes tiktai nepriklausomybėje tauta tegali plėtoti savo dvasines ir etines jėgas. Be nepriklausomybės tauta tiktai merdėti tegali. O iškovojime nepriklausomybės ir išlaikyme jos pirmaisiais metais be dvejojimo Amerikos lietuviai yra daug, labai daug prisidėję. Istorikai iškėlę eikštėn, ką Amerikos lietuviai karo metu yra darę Washingtone. Šveicarijoje, Paryžiuje, Londone ir Stokholme, ir kiek jie pinigais palaikę yra tėvynę jos suskurdime, pasibaigus karui ir atsistatant ukį. Ligoninės ir prieglaudos, armija ir šauliai, vargšai ir ukininkai — visi Lietuvos gyventojai negali užmiršti duosnesnės Amerikiečių rankos; taip pat kaip mokyklos, žemos ir augštos, radusios yra paramą. Nepavyko amerikiečiams sukurti pramonę ir prekybą Lietuvoje; čion taipgi amerikiečiai neskupėjo kapitalo, įsteigė daugelį bendrovių, manydami padėti tvirtą pamatą, tik dėja aplinkybės tam darbui buvo nepatogios iš vienos pusės, o iš kitos — trukumas atatinkamo nusistatymo Europos lietuvių ir valdžios, priegtam stoka sąžiningų darbininkų, trukumas tvarkos ir išmintingų įstatymų— užgniaužė daugelį gražių pastangų. Troškulys asmeniško greito pralobimo, netikėjimas Lietuvos ateitimi — nušlavė šalin daugelį bendrovių ir pagramzdino josna įdėtąjį kapitalą, podraug nepasitikėjimą pasėjant širdyse tikrai pasišventusių ir tėvynei atsidavusių labdarių ir darbuotojų. Bet darbas nenuėjo niekais. Tauta merdėjanti, neturinti inteligentijos nė politikos vyrų, neturinti specialistų taip reikiamų visose gyvenimo srityse, visgi atgijo, ir šiandien jau pradeda veikt, stovėti ant savų kojų, taip kad nė bolševizmo, nė lenkų užmačios nebįstengia kaladės pakišti. Mėginama rods yra sugriauti kas pastatyta tapo, bet stiprėjant patriotų jėgoms, tos pastangos virsta nežalingomis, ir bėgant laikui jos taps prašalintos. Amerikos lieetuviai gali pasidžiaugti ir pasigirti, kad sunkiose tėvynės valandose yra padarę viską, ką toli gyvendami jie galėjo padaryti. Garbė jiems už milžinišką pagalbą!

O kas toliau? Amerikos lietuviams kaip ir Lietuvos žmonėms reikalingas yra dvasios žiburys, reikalinga šviesa ir mokslas. Tas žiburys gali buti teikiamas leidžiant mokslo knygas ir jomis bendrai dalinantiesi. Tad čion atsidaro platus naujas laukas bendro pasidarbavimo. Aš nesu šalininkas tų, kurie Amerikon važinėja ubagauti ir dovanų rinkti. Dovanas gali giminaičiai vieni kitiems davinėti, broliai seseris ar vaikai tėvus šelpti, o tauta privalo darbą dirbti ir išdirbiniais dalintiesi ar pasikeisti. Dabar Lietuvoje jau randasi dvasinių darbininkų, kurie paruošia mokslo darbus; bet Lietuvoje stinga kapitalo knygoms leisti, kaip stinga kapitalo labaratorijoms plėtotis, knygynams steigti, liaudies namams ir skaitykloms įrengti. Čion Amerikos lietuviai galėtų begalo naudingą darbą atlikti, tik reikėtų jis sistematizuoti, o ne akių plotu dirbti. Taip reikia daryti, kad Amerikiečiai įdėję pinigą į veikalų išleidimą, gautų veikalus ir įsigytų progos juos pasiskaityti ir pasimokinti; beje tai butų sulig dėsniu: **do ut des.** Seniau nemaža yra padirbėjusi Tėvynės Mylėtojų Draugija, taipgi SLA. yra vieną kitą knygą išleidęs. Reikėtų tas darbas praplėsti ir knygas spausdinti Lietuvoje — čion atseina pigiau tas darbas — knygas duoti skaitykloms, knygynams, kaip Lietuvoje taip Amerikoje, o iš pardavimo realizuoti pinigus toliau į spaudos darbus įdėti; taip kad lietuviškoji literatura galėtų išaugti ir tauta turėtų progos apsišviesti.

Aš pats kreipiausi tokiu reikalu — išleidimu „Hygienos" ir „Medicinos Historijos" — į Amerikos lietuvius, bet deja mano balsas liks be atgarsio, vos tik keli prenumeratoriai teatsirado. Bet Lietuvos apsišvietimo labui šitas dalykas begalo yra svarbus ir norėčiau, kad amerikiečiai šitą reikalą rimtai pasvarstytų. Mano minčia, tik apsišvietusi Lietuva teįstengs atlaikyti kovą už buvį tarp galingų kaimynų.

Tas pat pasakyti reikėtų stipendijų klausime. Ir čion galima daug gero padaryti, paremiant gabią jaunuomenę moksluose. Daugelis yra tokių, kurie alkani ir pusplikiai, o skursdami stengiasi prasimušti į šviesą. Kaip gražu butų įsteigus fondą del tokių jaunuolių! Kas pats skurdo nėra matęs besimokindamas, gali nenumanyti, kiek jėgų eikvojama veltui, kur galima butų geresnėse aplinkybėse sukurti kurybos darbas ir didelis ramstis tautos ateičiai.

Bet jau išeina mano straipsnis ilgokas, gal-but nusibodau skaitytojui beposterin-gaudamas apie tai, kas man rodos yra naudingu. Bet nepykite! Taip retai tenka su amerikiečiais pasikalbėti, kad bile proga daro nemaža malonumo. O kitą vertus, juk visi nusenę žmonės mėgsta plepėti. Tad atleiskite man seniui!

Linkiu nuoširdžiai visiems SLA. nariams gerovės ir laimės.

M. KASPARAITIS,
SLA. 10 kp., Racine, Wis., sekr. ir 10-to apskr. tvėrėjas ir sekretorius.

A. S. BRAČIULIS,
SLA. 36 Kp., Chicago, Ill., Pasižymėjęs Organizatorius

KASTAS JURGELIUNAS,
SLA. 17 kp., Montello, Mass., veikėjas ir buvęs SLA. Finansų Komisijos Narys.

TAMAS ALEKSYNAS,
SLA. 60 Kp., Grand Rapids, Mich., Pasižymėjęs Organizatorius ir Daug Pasidarbavęs Jaunimo Organizavime Prie SLA.

Devyneri Darbo Metai "Tėvynėje"

Rašo **V. K. Račkauskas,**
Buvęs „Tėvynės" Redaktorius.

„TĖVYNĖS" Redakcija malonėjo pakviesti mane parašyti ‚milioniniam' „Tėvynės" numeriui savo atsiminimus iš darbų Susivienijime. Dėkingas už pakvietimą, vis tik negaliu nepažymėti to, kad del aprėžtos laikraščio straipsnio forma vietos negalima tais savo atsiminimais išsamiai su skaitytojais pasidalinti. Jie apima devynerių metų laikotarpį — ir tai tokį laikotarpį, kuriame buvo nemaža audrų pačioje organizacijoje ir kuriuo Lietuvos išeivija Amerikoje pergyveno istorinį laikmetį — Didįjį Karą ir susikurimą Nepriklausomos Lietuvos. Atsiminimais tektų pageidauti kur kas daugiau vietos ne kai pora laikraščio skilčių. Bet, palaukime progos, gal busimas SLA. istorikas (jei tokio susilauksime) nepamirš ir manęs, kitų organizacijos bendradarbių tarpe...

Devyneri metai — tai laikotarpis nuo 1911 metų birželio mėnesio iki 1920 m. rugpiučio mėnesio pabaigos. Tais devyneriais metais man teko redaguoti Susivienijimo organą „Tėvynę", paveldėjus ją iš p. Vidiko, dirbusio organizacijoje keletą mėnesių. Organo redakciją perėmiau iš p. J. Žemantausko, pavadavusio p. Vidiką, kurs mėnesiu ar dviem mėnesiais prieš Seimą buvo apleidęs redakciją.

Tie devyneri metai buvo tikrai sunki gadynė. Musų nedisciplinuotai narių miniai nesuprantamos buvo tų laikų Centro Valdybos (vadovaujant a. a. J. Damijonaičiui) siulomos ir vedamos reformos, kurių tikslu buvo pastatyti organizaciją ant tokio pamato, ant kurio ji dabar lainingai auga ir klesti. SLA. nariai nebuvo prisirengę prie tų reformų; organo vedėjai, gal del laiko stokos, ar gal ir del kitų priežasčių nepajėgė išaiškinti nariams reformų tikslingumo. Organizacijoje buvo kilusi suirutė ir pasėkoje tos suirutės iš organizacijos, patys save nuskriausdami, pasitraukė bene 8,000 narių; iš 11,000 suvirš narių beliko organizacijoje vos arti 4,000 (kiek pamenu, 3,-860).

Tos suirutės, to organizacijos nusilpimo metu Baltimorės Seimas pavedė man vesti SLA. organą. Seimas, kontroliuojamas degančių jaunų vyrų entuziazmu, parodė man didelį pasitikėjimą,—rinkdamas mane redaktoriumi, priėmė rezoliuciją, kuria užreiškė, jog buvau išrinktas iki pats iš vietos atsisakysiu. Seimo pastatytas atsakomingon redaktoriaus vieton, jaučiau sunkumą pavestos man naštos; bet iš antros pusės mačiau didelę progą sucementuoti organizacijos narius, išsklaidyti nesusipratimus, iš priešų padaryti draugus ir rėmėjus, arba, jei to nebutų galima pasiekti, neitralizuoti juos, vis turint galvoje vieną vyriausį tikslą, butent organizacijos gerovę ir ateitį. Kaip sunkus buvo toks darbas, supranta tiktai tas, kas aiškiai atsivaizduoja, kokia daugybė yra žmonių draugijoje vienas kitam priešingų elementų, palinkimų, kaip sunku įtikinti užsispyrėlis, kaip pavojingas organizacijos darbui gali buti demagogas... Bet gi darbas sekėsi. Ir dabar, pasižiurėjus atgal, su pasitenkinimu prisipažįstu, kad tie devyneri metai buvo maloniausias mano gyvenimo Amerikoje laikmetis.

Į darbą stojau kupinas energijos ir pasiryžimo. Apšvietos Komisijos nariai, J. Šernas, Dr. J. Šliupas, B. K. Balutis buvo man ir atrama ir padrąsinimas. Pačioje gi organizacijoje reikėjo kovoti ir ginti savo nusistatymas. Ultra-socialistiškai nusistatę nariai tuomet reikalavo iš redakcijos neįsileisti organan tautininkų raštų ir atakuoti juos. Tautiečiai jokių reikalavimų nestatydavo, — jie laukė mano darbuotės vaisių. Kartais pasigirsdavo vieno-kito įtakingo tautiečio patarimas „šluoti iš organizacijos socialistus", bet tokių reikalavimų buvo nedaug, o prie to rimtai galvojantį tautietį nesunku budavo įtikinti, kad vis tik geriau organizacijai, jei ir socialistiškai nusistatęs jaunuolis sunaudos savo entuziazmą organizacijai stiprinti, ne kaip, prašalintas iš jos, drums vandenį ir kliudys kuopoms darbuotis ir klestėti. Pasiekta buvo to, kad organizacijoje buvo pripažintos lygios „pilietybės" teisės visiems ir nariai buvo tiktai nariai, o ne „socialistai" ir „tautiečiai". Tasai auksinis „vidurio" kelias pasirodė kuogeriausis: organizacija aprimo, susitvarkė ir pradėjo augti, remiama taip vienų, taip ir kitų, susiburusių joje ne politikos, o tik savišalpos tikslais ir palikusių partijų politiką kitoms organizacijoms.

Tokiais klausimais, kurie liesdavo Lietuvos reikalus, „Tėvynė" visados kuogyviausiai atsiliepdavo ir šičia jau tekdavo pačiam redaktoriui vaduotis savo įsitikinimais, neatsižvelgiant jokio išorinio partiškai nusistačiusių žmonių spaudimo.

Dideliausią pagalbą, neskaitant jau Apšvietos Komisijos, kuri visados labai daug man padėdavo, patarimais, turėjau iš Centro Valdybos, ir ypatingai iš p. A. B. Strimaičio, kurs kartu su manim atėjo į Centrą. Su juo mane riša maloniausie atsiminimai ir kuolabiausiai sutartinas darbas. Juokais net budavo seimuose kalbama, kad „Račkauskas su Strimaičiu kai žydai, viens kitą gina"... Iš tikrųjų, kiek kartų tekdavo su Strimaičiu dirbti mažuose SLA. namų New Yorke kambariuose iki vėlybos nakties, iki 10, 11, o kartais ir iki 12 val. naktį... Kas nežino, kad tais laikais redaktorius turėdavo buti netik redaktorium, bet ir korektorium, korespondentu, įvairių klausimų „vaikščiojanti" encyklopedija, agitatorium ir, be to viso, aktingu visuomenės darbininku...

Mano redaktoriavimo metu teko didelė laimė turėti visą burį parinktų bendradarbių, kurių tarpe tikru malonumu galiu suminėti tokius vardus: a. a. J. Šernas, a. a. Tamas Norus-Naruševičius, Dr. J. Šliupas, prof. K. Šliupas, p. Alb. Rimka (Šleževičiaus Kabineto Finansų Ministeris), p. Matas Šalčius, Dr. A. Zimontas, Dr. E. G. Klimas, Dr. A. Graičunas, Dr. Ip. Bronušas, p. Pr. Bajoras, p. S. E. Vitaitis, p. K. S. Karpavičius, p. A. B. Strimaitis ir visa eilė kitų, kurie savo plunksna ir darbingumu padėjo dirbti rimtą ir svarbų darbą: stiprinti organizaciją, sąmoninti jos narius, plėsti jų tarpe tėvynės Lietuvos meilę, aiškinti Lietuvos Nepriklausomybės idėją ir tt.

Ką tais devyneriais metais Susivienijimas atliko? Tikrai, reiktų nemaža vietos, kad tiksliai nušviesti tuos darbus, kuriuos SLA., pats tiktai pergyvenęs vidaus audrą, atliko, arba parėmė. Be savo tiesioginio uždavinio, t. y. pašalpos nariams, Susivienijimas atliko labai svarbų vaidmenį taip musų išeivių Amerikoje kulturiniame kilime, taip ir įvairiuose Lietuvos atgimimo momentuose.

Amerikos lietuvių tarpe SLA. organas „Tėvynė" nemaša gero padarė. Iš nedidelio laikraštėlio, virtusi didelio formato laikraščiu, „Tėvynė" neilgai tetrukus užkovojo sau vieną pirmųjų vietų Amerikos lietuvių laikraštijoje ir liko gan įtakinga musų žurnalistikos jėgos išeivijoje. Tais laikais pasisekė išvystyti gan gyva propaganda organizacijos reikalais — brošiuros, kalendoriai (knygos, apie 220 pusl., formato kalendoriai buvo leidžiami per 6 ar 7 metų), atsišaukimai, prakalbos ir tt. Švietimo srity — ilgesni švietimo pobudžio raštai organe, knygos, paskaitos. Daug dėmėsio buvo kreipiama į teoretinius apdraudos srity klausimus; buvo įvesta moterų, vaikų, sveikatos skyriai. Moterų skyriui nemaža padėjo savo raštais a.a. M. Damijonaitienė, p. K. Gilbaitienė, p-lė P. Jurgeliutė ir kitos musų darbuotojos.

Per visą laiką, pradėjus kur kas dar pirm spaudos atgavimo, Susivienijimas buvo jau prisidėjęs prie švietimo darbo Lietuvoje. Atgimus Lietuvai, prasidėjus kovai už tautos nepriklausomybę, „Tėvynė" buvo pirmose tos kovos eilėse. Gana bus suminėjus čia pirmųjų iš Lietuvos svečių a. a. Dr. J. Basanavičiaus ir p. M. Yčo kelionė Amerikoje, kur „Tėvynė" pati viena organizavo (1913 m.) jų maršrutą, vedė propagandą, ir aš pats kelias savaites keliavau su Dr. Basanavičium Pennsylvanijoje, — tai buvo pirmutinis europiečių sumanytas apsilankymas Amerikoje tikslu gauti amerikiečių pagalbos Tautos Namams Vilniuje. Paskui, prie New York Public Library pavyko įkurti Lietuvių Skyrių, kuriam „Tėvynės" redaktorius, Spaudos Draugijos vardu, surinko porą šimtų lietuviškų knygų. Karo laiku ir tuojau po karo „Tėvynei" teko nemaža padėti energijos įvairiais Lietuvos klausimais ir visomis jėgomis remti svarbiausius musų tautos reikalus. Tuo momentu ypatingai daug padėjo „Tėvynei" neužmirštinos atminties musų tėvynės mylėtojas a. a. inž. T. Norus-Naruševičius, Dr. Jonas Šliupas, p. M. Šalčius ir kt.

Baigiant šitą trumpą apžvalgėlę netolimos dar praeities, norėtųsi dar šis tas pasakyti ir del šių dienų, — turint omeny „Tėvynės" tradicijas.

Lietuva pasiekė savo tikslą, ji yra nepriklausoma valstybė, atgimusi stebuklais. Jos jaunųjų dienų kelias vis tik erškėčiuotas ir sunkus. Ji priešų apsupta. Amerikos lietuviai, patys politiniame Lietuvos gyvenime nedalyvaudami ir valstybės išlaikymo naštos nenešdami, vis tik gyvai susirupinę del Lietuvos ateities, del jos gerovės. Tik ar visur tas susirupinimas yra tikslus, ar visur amerikiečių daromos išvados yra paremtos neginčijamais įrodymais, ar visais klausimais ieškoma bešališko abipusio nušvietimo? Ar kartais nepasiduodama demagogijos įtakai? Ar ne perdaug pas juos destrukcinės kritikos ir dedukcijų „ad absurdum"? Ar jų atsinešimas sulig Lietuva yra sveikas ir Lietuvai naudingas? Ar tik ne momento įsikarščiavimas, neatsižvelgiant to, kokias tasai įsikarščiavimas turės pasėkas Lietuvai?... Ar nebutų geriau, jei jie butų atsargesni spręsti ir pašvęstų savo energiją tokiam darbui, kuriuo galima butų ir daug gera Lietuvai padaryti ir sau, Amerikos lietuviams, amžiną garbę Lietuvoje įsigyti?... Tokios mintys ateina galvon skaitant amerikiečių laikraščius ir bandant išsiaiškinti jų nusistatymo dabartiniu momentu reikšmę Lietuvai.

Kas, kas, o Amerikos lietuviai per savo Susivienijimą dar daug gera galėtų padaryti savo metropolijai Lietuvai. Ten reikalingi „endowments" Universitete, reikalinga knygynų, reikalinga ligoninių, reikalinga elgėtynių... Delko nepakreipti savo energijos ton linkmėn?... Šitokia mintis ateina, pastebėjus Amerikos lietuvių laikraščiuose žinią, pvzd., kad kaž kur viename turtingiausių pasaulio miestų, bene Chicagoje, lietuviai išeiviai stato savo lėšomis ligoninę... O ligonių tame mieste yra nemaža ir tai taip įrengtų, kad lietuviai su savo lėšomis nieko nenustebins. O jei tuo tarpu jie įrengtų ligoninę Lietuvoje?... „Amerikos Lietuvių Ligoninė Lietuvoje" — ar tai nebutų amžinas amerikiečių pamiklas Lietuvoje? Ir kur kas naudingesnis ir reikalingesnis, ne kaip tasai nervinimasis ir gadinimas sveikatos tuščiomis polemikomis ir kritikomis...

Ne vienas toks tikslas prieinamas Amerikos lietuviams, o ypatingai tiems, kurie susispietę prie SLA.

Susivienijimas visados sielojosi del Lietuvos reikalų, tad linkėtina jam ir dabar nepamiršti jų! Mes, dabartinė gentkartė, neilgai tegyvensime, musų vietas užims kiti, — tad palikime savo paveldėjams tokius darbus, kurie nors dalimi atlygintų už tai, ką ir patys esame paveldėję iš praeities...

Iš Praeities Laikų

Rašo **K. Jurgeliunas.**

BIRŽELIO pabaigoje, 1902 m., pribuvau į So. Bosnotą ir apsigyvenau pas F. Mizgirą. Tuo laiku daugiausia buvo kalbama apie SLA. seimą, jo atstovus ir tuo laiku nuveiktus darbus. Dauguma buvo labai užinteresuota todel, kad tai pirmas SLA. seimas, kuris atsibuvo Bostone po persiskirimo su kunigais. Man, pribuvusiam iš Lietuvos, tuo laiku buvo naujanybė klausytis apie SLA. Ir nuo to laiko pradėjau žingeidauti, manydamas, kaip tik aplinkybės leis tuoj ir aš tapsiu SLA. nariu, ką vėliau ir padariau, prisirašydamas prie 43 kp., kuri vadinosi Šv. Kazimiero Dr-ja.

1906 metais tapau išrinktas šios kp. finansų sekr. Narių buvo arti trijų šimtų ir viskas puikiai sekėsi. Tik su pradžia 1907 m. ir vėl pasidalino į dvi frakcijas; viena dalis atsimetė, pasivadinę katalikais ir likosi SLA. 43 kuopos provokatoriais. Abi pusės pasiėmė po advokatą ir pešėsi teismuose. Pasekmės išėjo tokios: advokatai tol pešėsi, kol ištuštino kuopų iždus. Nelikus pinigų, pasibaigė ir teismas. Šv. Kazimiero draugija uždėta 1889 metais. Jos čarteris buvo išimtas Mass. valstijoje. Kada prisidėjo prie SLA., tai jos senas čarteris likosi be vertės. Prasidėjus teismui, priešingos pusės advokatai užklausė po kokiu čarteriu mes gyvuojam. Musų advokatas atsakė po SLA. Tada reikalauja parodyti čarterį, kurio tuo syk neturėjom. Teisėjas atideda teismą iki tol, kol gausime čarterį iš SLA. Skubotai rašau laiškus Žemantauskui, kad prisiųstų čarterį. Žemantaukas čarterį tuoj prisiuntė. Musų komitetas apsidžiaugė. Nešam čarterį pas savąjį advokatą. Bet kai advokatas pamatė, perskaitė, tai atsakė: „Tas čarteris niekam nevertas, jeigu neturite geresnio". Tada buvo vienintėlis išėjimas SLA. valdybai šaukti ekstra seimą ir imti gerą čarterį, o musų advokatas teismą atmėliojo. SLA. valdybai išėmus gerą čarterį, dar nebuvo galima daryti jokio biznio kol neregistruotas Mass. valst. Tai mums irgi neliko nieko kito kaip tik išsiimti Šv. Kazimiero dr-jai naują čarterį, o SLA. 43 kuopa atsiskyrė nuo draugijos.

Prasidėjus savistoviai gyvuoti SLA. 43 kp. irgi nebuvo taip lengva, nes skundikai nesiliovė savo darbo varę pirmyn ir insurance dep. perspėjo kelis syk. Kada jų neklausėm, tai budamas fin. sekr. gavau „injunction" ir turėjau nuo savo darbo pasitraukti. Išrinkom naują sekr. Mockapetrį, kuris darbavosi per daug metų ir palaikė 43 kp. narius gerame stovy, išrinkdamas jų mokestis.

Tuose metuose trukšmą kėlė socialistai, taip kaip dabar komunistai. Jie pylė visokius šmeižimus, visokias neteisybes prieš P. T. ir tuo savo darbu išvaikė labai daug narių.

Praeities šmeižimai SLA. Pildomosios Tarybos turėtų but pamoka ir šiandien.

A. GALINSKAS,
SLA. 7 Kp., Pittston, Pa., Sekretorius ir Pasižymėjęs Organizatorius.

J. SAKAITIS ir P. DAMBRAUSKAS,
SLA. 105 kp., Dayton, Ohio, tvėrėjai ir veikėjai.

J. V. KLASTAITIS,
SLA. 336 Jaunuolių Kp., S. Louis, Mo., Organizatorius.

Mano Atsiminimai iš SLA. Darbuotės

Rašo **J. Kazakevičius,**
Buvęs SLA. Sekretorius.

NEMALONU yra kalbėti apie menką S.L.A. darbuotę ir dar menkesnius mano nuopelnus. Užtaigi visupirma aš nariu pabrėžti savo įspudžius apie pirmutinių Amerikos lietuvių gyvenimą ir tautišką susipratimą.

Į Ameriką pribuvau 1887 m., dar jaunuoliu budamas. Apsigyvenau apylinkėse anglių kasyklų, Hazleton, Pa. Minėtuose metuose šiame miestely lietuvių buvo susispietę 36 šeimynos. Buvo taipgi septynios šeimynos lenkų. Lietuviai turėjo susitvėrę draugiją „Tavorzistva sventego Jorzego". Visi šios draugijos reikalai buvo vedami lenkų kalba. Draugija vadovavo tulas Zigmas Tvarauskas. Visi čionykščiai lietuviai vadinos save „paliokais". „Kas girdėt Polščioj" — klausdavo manęs. Mažai aš tuo laiku supratau Lietuvos reikalus, o apie „Polščią" visai nieko negalėjau atsakyti.

Kaip aš patekau į lietuvius ir SLA. darbuotojus? Augščiau minėtuose metuose Hazletone gyveno vienas šviesios minties lietuvis, M. Vilkauskas. Jis man, jaunuoliui, duodavo skaityti tuo laiku einančius Tilžėje „Varpą" ir „Ukininką". Vieną kartą M. Vilkauskas suteikė man „lietuvišką gazietą", ėjusią New Yorke. Šiame „gazietos"

J. F. MAKOVECKAS,
SLA. 113 kp., sekretorius ir organizatorius.

M. SUBONIS,
SLA. 157 kp., Youngstown, Ohio, sekretorius.

numery Jonas Šliupos tikrai pajuokė sulenkėjusius Amerikos lietuvius, vadindamas juos „naujalenkiais". Šis Jono Šliupo straipsnis apie „naujalenkius" man labai patiko ir aš ėmiau rašinėti žinias iš Hazletono lietuvių gyvenimo į tuo laiku leidžiamą J. Paukščio „Vienybę Lietuvninkų", kuri buvo SLRKD. organu. Savo žiniose aštarkuodavau Hazletono „naujalenkius". Sulenkėję lietuviai labai ant manęs buvo įtužę. Vieną kartą „Vien. Liet." tilpo eilės „Susipratęs Naujalenkis":

Kai aš augau pas tėvelį
Su savo broleliais,
Vis kalbėjau lietuviškai
Su mažais vaikeliais.
Kai užaugau į bernelius
Stojau prie lenkystės,
Nes norėjau paragauti
Poniškos paikystės.
Aš mislijau, kad lenkas
Tai ir didis daiktas
Ir be lenkiškos kalbos
Nieks niekam nevertas.
O aš lenkiškai kalbėti
Visai nemokėjau,
Ale palioku vadintis
Savę vis norėjau,
Nes mislijau, jog tik lenkai
Gal but išganyti.
O lietuviai tie mužikai
Visi pražudyti.
Ir nežinau kaip toli
Aš bučiau nubridęs
Kad į šitą laisvės žemę
Nebučiau atklydęs.
Čion atėjęs tuoj ėmiausi
Laikraščius skaityti,
Kuriuos proto ir gudrybių
Pradėjau įgyti.
Dažinojau, jog nėr gėdos
Vadintis lietuviu
Ir mųs motina Lietuva
Nėra dar pražuvus.
Tai aš dabar apgailauju
Savo nedorybę
Ir tą visą atitaisau
Pereitą paikybę.
Atitaisau visas klaidas,
Kurios pirma buvo
Nuo šio karto aš pradedu
Mylėti Lietuvą.
Ir jus brolius naujalenkius
Meldžiu atsibusti,
O tas lenkiškas svajones
Iš galvos išmušti.
Tada visi vienas kitas
Tolyn pavarysim
Ir su manim vienu kartu
Šią dainą dainuosim.

Už šias eiles aš vos išnešiau savo sveiką kailį iš vertelkos Slavicko smuklės vieną gražų subatos vakarą.

Tai toks tautiškas susipratimas buvo netik Hazletone, bet ir abelnai tarpe lietuvių visoje Amerikoje, kur tik musiškiai buvo susispietę.

1889 m. mes, hazletoniečiai, ėmėmės

K. P. DEVEIKIS,
SLA. 194 Kp. Veikėjas, Organizatorius ir Buvęs Pirmininkas.

prie darbo. Sutvėrėme grynai lietuvišką draugystę vardu Šv. Petro ir Povilo. Parsikvietėme į Ameriką pribuvusį kun. Burbą, kuris mums pasakė karštą, jausmingą, tautišką prakalbą, ir jo prakalbos visi Šv. Petro ir Povilo draugystės nariai prisirašė prie SLRKA.

Kadangi tuo laiku Susivienijimas ligoje pašalpos nemokėjo, o pomirtinės mokėjo tik $100.00, tai mes turėjome dėti daug truso, kad draugystę prie Susivienijimo palaikyti. Ypatingai, kad vėliau prie draugystės Šv. Petro ir Povilo prisirašė, ir pakrikusios draugystės nariai „Sventego Jerzego". Taigi šie visados stengdavosi Šv. Petro ir Povilo draugystę nuo prigulėjimo prie Susiv. atkalbėti.

1905 m. Shenandoah, Pa., 10-tame seime tapau išrinktas SLA. sekretorium. Dirbti Susivienijime norėjau ir dirbau kiek mokėjau. Mano dviejų metų sekretoriavimo laike Susivienijimas turėjo narių tarpe šešių ir septynių šimtų.

Pabaigoje 1906 m. į Hazletoną suvažiavo visi šios apylinkės kunigai ir nusprendė, kad aš turiu atsisakyti vesti agitaciją už TMD.; priešingai, busiu suspenduotas ir iš Sus. sekretoriaus prašalintas. Apie kunigų nuosprendį pranešė man kun. Milukas, kuris pasakė: „Tu neištikimas." Gavau taipgi persergėjimą nuo tuo laikinio kunigo, o dabartinio komunistų pataikuno Dr. Graičiuno. Šis triveidis veikėjas ilgame laiške darodinėjo, kad T. M. D. daro didžiausią nenaudą netik SLA., bet ir abelnai visiems lietuviams. Šiame mano reikale parašiau laišką tuo laikiniam SLA. prezidentui kun. Žiliui, klausdamas, ką jis apie kunigų pasikėsinimą mano? Atsakymą gavau sekantį: „Prisiunčiu penkis dolerius, įrašyk ir mane prie TMD., tik negarsink mano vardo." Vėliau prie TMD. prisirašė ir kun. Kaupas, pridėdamas pasargą, kad ir jo vardas nebutų visai garsinamas.

Dirbau abiejose organizacijose kiek išgalėjau. 1907 m. Philadelphia, Pa., 12 seime tapau nuo SLA. sekretoriaus vietos prašalintas. Bet išmesti mane iš SLA., kaip buvo kunigai pasirįžę, visgi neišdrįso.

Tai tiek aš galėjau pabriešti iš mano darbuotės esant SLA. sekretorium. Prie užbaigos dar noriu padaryti porą pastabėlių. Pradėjęs keliauti po plačias Amerikos lietuviais apgyventas vietas, delegataudamas S. L. A. seimuose, patėmijau, kad musų kraštutiniai internacionalai, ar jie butų dešinės ar kairės, visados norėjo ir buvo pasirįžę SLA. užgrobti ir panaudoti savotiškiems tikslams! Penkioliktame seime, atsibuvusiam Elizabeth, N. J., kun. Pautienius davė įnešimą, kad į SLA. butų priimami tik tie lietuviai, kurie turės nuo vietinio klebono paliudijimą. Kilo triukšmas. Po ilgų ir karštų ginčų, šis įnešimas vos keturiais balsais tapo atmestas. Kun. įnešimui nepraėjus, trys kunigai apleido seimą ir vienas iš kunigų, kun. Saurusaitis, sugrįžęs į Waterbury, Conn., prisiuntė seimo mažumai sekantį telegramą: „Seimą išardykit. Tegul viskas eina po šimts velnių."

Kiek kunigai Susivienijime buvo „įsiponavę" ir kaip jie diktatoriavo, aiškiai rodo kad ir žemiau paduodamas ir gana charakteringas kunigo Pautieniaus pareiškimas 16-tame seime. Jis pasakė: „Jei mes, kunigai, papilsime ant stalo trintų pipirų ir sakysime, kad tai yra cukrus, tai jųs visi turite pripažinti ir patvirtinti, kad tai yra cukrus."

J. OVERAITIS,
SLA. 21 Kp., Detroit, Mich., Veikėjas, Buvęs Sekretorius ir Pasižymėjęs Organizatorius.

16-me SLA. seime, Wilkes Barre, Pa. SLA. iš po dešinio internacionalo pasiliuosavo ir per trumpą laiką atsikvėpė. Linksmas ir kartu graudingas buvo 17-tas seimas, Boston, Mass. Burys jaunų lietuvaičių merginų atnešė seimui gyvų rožių vainiką, dainuodamos pritaikintą dainelę, kurią užbaigdamas pasakė: „Sveikas seime be prietarų, priimk šią dovanėlę nuo Lietuvos dukterų". Šitai išgirdę dauguma delegatų ir susirinkusi publika bei SLA. nariai verkė it maži kudikiai.

Šio seimo delegatai buvo visi tikri lietuviai, be kraštutinių internacionalų-politikierių.

Vėliau, bet gi į Susivienijimą ėmėsi skverbtis socialistai. Baltimorės, Md., seime socialistai atlaikė slaptą prieš-seiminį susirinkimą, nutarė panaikinti SLA. čarterį, taipgi atmesti konstituciją. Išrinktas daugumu socialistų balsų seimo vedėjas V. Balčiunas, iš Shenandoah, Pa., išbuvęs vedėju pirmą sesiją, toliau vesti seimą atsisakė. Antrai sesijai tapo pakviestas seimo vedėjo pagelbininkas p. St. Gegužis, dabartinis SLA. Prezidentas, kuris rimtu taktu ir sugabumais išvedė Seimą laimingai.

Ant galų galo dar porą žodelių noriu pridėti kas link šiandieninės SLA. darbuotės. Pastarame laike SLA. apspito musų kairiausieji, rusiškai nusistačiusieji komunistai. Sprendžiant vien iš komunistų spaudos ir SLA. organo „Tėvynės" pranešimų, matosi, kad komunistų apetitas link SLA. yra labai didelis. Jie rašo apie SLA. ilgus straipsnius, nesigėdi skelbti biauriausias melagystes išniekinimui SLA. Pildomosios Tarybos ir kitų gerų lietuvių SLA. darbuotojų. Bet iki pastaram laikui visos komunistų pastangos visas pragaištingas link SLA. musų išsigimėlių triusas pasiliko vel tus, nuėjo su šiaurės vėjais.

Ar ilgai SLA. nariai komunistų užmačias pakęs, parodys ateitis. Lietuviai kantrus, bet ir kantrybė turi savo rubežius.

SLA. Nuo 1901 iki 1927 Metų

Rašo **B. Salaveičikas,**
Finansų Komisijos Narys.

PO skilimo 16-tame SLA. Seime Susivienijimas turėjo tik $15.40 ir 616 narių. Ar nors vienas narys tuo laiku tikėjo, kad bėgy 26 metų SLA. pasieks dabartinės augštumos? Gal but ne. Bet šiandien jau yra tikrenybė, kad musų Susivienijimas turi apie 20,000 nairų ir $1,000,000 kapitalo.

Kodel musų brolis Rymiškis Susivienijimas tos augštumos nepasiekė? Juk didžiuma Amerikos lietuvių dar yra katalikai. Priežastis yra ta, kad Amerikos lietuviai nors ir išpažįsta kokį tikėjimą ar priklauso kokiai nors partijai, bet prievartos neapkenčia ir jeigu tik kokia nors organizacija pradeda vartoti prievartą, tai ir nebujoja taip kaip bujoja laisva organizacija.

Musų Susivienijimas pasiekė tos augštumos tik ačiu tam, kad jame buvo laisviau, negu katalikų Susivienijime.

Bet reikia neužmiršti, kad ir musų Susivienijime dalykai nevisuomet taip slidžiai ėjo. Po 16-to Seimo, pradėjus organizacijai sparčiau augti, pasirodė butinas reikalas keisti įstatymus ir tvarkymosi budus. Ne visi nariai suprato tą butiną reikalą pakeitimo įstatų ir pradėjo nerimauti. Tuo laiku buvusi Pild. Taryba, rodos, nesugebėjo tinkamai reikalą išaiškinti; vietoj aiškinti nariams tikslą ir reikalingumą įstatų keitimo, pradėjo narius spenduoti. Nariai pajuto naudojimą prievartos ir prasidėjo didelis bruzdėjimas. Pasekmės viso to buvo tokios, kad nuo SLA. 25-to Seimo iki 26-tam Seimui organizacija nustojo 6,508 narius.

Mano nuomonė buvo, kad tie nariai, išstodami iš organizacijos, darė klaidą ir aš tos nuomonės laikausi ir dabar. Juk tokia organizacija kaip SLA. buvo ir yra naudinga ir reikalinga Amerikos lietuviams. Gi bėgant buriais iš organizacijos turėjo žinot, kad tuo jos blogumų nepataisysi. Bėgt iš organizacijos, kad tuomlaikinė P. T. su nepasitenkinusiais griežtai elgėsi, buvo didžiausia klaida, kokia kada SLA. nariai yra padarę. Tik SLA. 26-tam seime išrinkus naują Pild. Tarybą, dalykai pradėjo atsitaisyti ir nauji nariai vėl sparčiai pradėjo rašytis. Sugrįžo daugelis ir senų narių. Ir nuo 1911 metų iki 1927 metų Susivienijimas išaugo į didžiausią organizaciją visam lietuviškam pasauly. Kodel SLA. tokiu trumpu laiku išaugo į milioninę organizaciją? Viena iš prielankiausių sąlygų buvo ta, kad per tą laikotarpį SLA. neturėjo vidujinio nė išlaukinio priešo. Visi pažangesni lietuviai ir jų spauda priėjo prie to teisingo supratimo, kad SLA. yra geriausia

K. V. ZORSKAS,
SLA. 30 Kp., Scranton, Pa., Sekretorius ir Organizatorius.

savitarpinio susišelpimo bei kulturinė darbo žmonėms organizacija ir visa inteligentija ir spauda, be skirtumo politinių pažvalgų, varė agitaciją už SLA. Pasidėkavojant tam, šiandien mes turime SLA. išde milioną kapitalo ir apie 20,000 narių. O jeigu ne tos nemalonios klaidos, del kurių Susivienijimą 6,508 nariai apleido, tai musų Susivienijimas jau keli metai atgal butų buvęs milioninis.

Mes negalime pasitenkinti tuo, ką šiandien turim. Turim stengtis dar augščiau pakilt. Nors ir nelabai malonu, vienok reikia pasakyti, kad prie dabartinių sąlygų, lietuviškoms organizacijoms gręsia pavojus. Nuo to ir Susivienijimas nėra liuosas. Užsidarius emigracijai iš Lietuvos, užsidarė ir tas šaltinis, iš kurio SLA. sėmė sau gyvybę. Tie, kurie atvažiavo prieš pasaulinį karą, jau ne visi tinka amžium įstoti į musų organizaciją. O jeigu neduosim organizacijai naujų narių, tai jai gręsia pavojus. Manau neklysiu pasakęs, kad vienintėlis šaltinis, kuris SLA. gali papildyti savo spėkas, tai **Amerikoje gimęs jaunimas.** Ir mes jį turim įtraukti į SLA. narių eiles. Jeigu iki šiol mažai rupinomės organizavimu jaunuolių, tai dabar turime tą darbą visu smarkumu pradėti. Juk SLA. ir del jaunimo yra tinkamiausia organizacija.

Nuo šio milioninio numerio pasistatykim savo obalsiu: **Per ateinančius 10 metų Susivienijimas turi gauti 20,000 čia gimusių-augusių naujų narių.** Aš tikras, kad jeigu visi Susivienijimo darbuotojai ir lietuviška spauda varys tą agitatyvį darbą bendrai, be skirtumo politinių įsitikinimų, mes tą obalsį pilnai atsieksime.

Tik 20 Metų

Rašo **Dr. K. Drangelis.**

TIK 20 metų! Tai vandens lašas Atlantiko okeane! Tai akies mirksnis gamtos amžinatvėj! Tai meilužės bučkis ilgėsio momente!... O žiurėk, broli-sesute, kas „stojosi kunu".

Besikeičianti medžiaga ir benykstanti energija visatoj sukrovė mums, lietuviams, neįkainuojamus turtus-brangenybes. Žiurėk:

1. Po 40 metų tamsybės **užšvito musų spaudos spinduliai** ir lietuvio sieloje atgaivino tautinę ugnelę.

2. Po 500 metų vergovės ir klaidžiojimo „atklanėse" **išėjome į nepriklausomų tautų garbingąjį vieškelį** ir drąsiai skiname sau kelią tolyn.

3. Po 20 metų sunkaus darbo „pažadėtoje žemėje" susivienijome 20,000 lietuvių Amerikoj ir, kaip skruzdės šapus, sukrovėme milioną dolerių.

Kiek besikeičiančios medžiagos ir nenykstančios energijos sunaudota šiems milžinams sutverti — ne mano galėj įrodyti.

Tik paskutinėse dviejose instancijose man teko laimės nors dalinai pažinti prakilnius darbus S. Gegužio, V. K. Račkausko. A. B. Strimaičio, Dr. J. Šliupo, J. O. Širvydo, S. E. Vitaičio, P. Jurgeliutės, T. Paukščio ir daugelio kitų Amerikos Lietuvių Tautinėj Taryboj, Nepriklausomybės Fondo Komitete ir Amerikos Lietuvių Susivienijime.

Džiaugsmu pulsuoja mano širdis!

J. J. GERDAUSKAS,
SLA. 34 kuopos, New Britain, Conn., sekretorius.

SLA. Pavyzdinga Tvirtovė

Rašo **A. M. Makauskas.**

SLA. tėvai, tai Tamas Paukštis, Daktaras Jonas Šliupas, Jonas Tareila, Petras Mikolainis ir daugelis kitų, kurie jau kapuose ilsisi. Jie pasodino šitą medelį, SLA., dabojo-ginė nuo audrų ir augino. Tomis audromis-vėjais buvo tai Romos agentai-klerikalai, kurie tuomet kėsinosi pakirsti šį medelį, jo šakeles nugenioti ir stengėsi visiškai jį sunaikinti. Bet minėti didvyriai atvirai į kovą stojo ir šaukė-kvietė savo viengenčius, brolius ir sesutes, eiti jiems į pagalbą.

Daugelis paklausė ir prisidėjo prie karžygių. Musų karžygiai, broliai ir sesutės, visi vienybėje susitarė ir medelį augino ant Dėdės Samo laisvos žemelės, po skraiste žvaigždėtos dryžos vėliavos.

Medelio šakelės sklaidėsi po visas plačiąsias Jungtines Amerikos Valstijas, musų viengenčiais apgyventas kolonijas.

Medelis išaugo ir išbujojo į didžiulį milioninį mišką. Musų išlaukiniai priešai susigėdo, nuleido nosis ir žengia išlėto į Romą. Jie stebisi musų sumanumu, tobulumu ir tvirtumu. Tai SLA. yra pavyzdis ir jums „progresyviai" draugai atsikratyti rusiško raugo ir žengti pėdomis musų pirmtakunų, o tuomet įvertins jusų darbuotę ir gerbs jus ainių ainiai.

P. S. RINDOKAS,
Indiana Harbor, Ind., SLA. 343 kp. pirminin.

JER. PILIPAVIČIUS,
SLA. 100 kp., Racine, Wis., tverėjas.

Pasveikinimo Žodis

Rašo **P. Rindokas.**

DALEISKITE ir man pasveikinti Susivienijimą Lietuvių Amerikoje šioje iškilmingoje dienoje — apvaikščiojant miliono dolerių ir augšto laipsnio pasiekimo narių! Dešims metų atrodo ilgas laikas (dešims sakau delto, kad aš esu narys SLA. tik dešims metų). Bet kaip greitai tie metai prabėgo ir kiek gero SLA. savo nariams suteikė per tą dešimtį metų, negalima apsakyti. Nepajuto tų metų bėgimo ir tie žmonės, kurie stovi priešaky SLA. kaip centre taip ir kuopose ir kuriems arčiausia prie širdies yra SLA. reikalai.

Jie dirba begalo svarbų lietuvių kulturinimo darbą, nes daugelio musų lietuvių vienatine mokykla yra skaitymas laikraščio „Tėvynės" ir prigulėjimas prie SLA. Tie, kurie dirba SLA. priešaky, jie dirba su atsidėjimu, kad išauginus ir išplėtojus SLA. iki augšto laipsnio. Daugelis senesnių darbuotojų, kurie priguli prie SLA. per desėtkus metų, nė nesapnavo, kad SLA. bus milioninė lietuvių draugija, užimanti pirmą vietą visame pasauly kaipo didžiausia ir turtingiausia.

Niekas negali užginčyti to fakto, kad SLA. per visą savo gyvavimą daug ir labai daug prisidėjo prie pakėlimo progreso tarpe lietuvių. Visas tas darbas reikėjo dirbti, ir gana sunkiai, Centro Valdybai. Todel aš siunčiu pagarbos žodį dabartinei valdybai. Jusų darbų vaisius — mes esame milionieriai!

Nuo pat pirmos dienos ir nuo pirmo susirinkimo, tai bus jau dešims metų, dirbu Susivienijimui budamas 185 kp. valdyboje. Tuomet kuopa buvo maža. Man esant fin. raštininku ir organizatorium per penkerius metus, kuopa paaugo 3 kartus. Aš prirašiau tokių narių, kurie šiandien užima svarbias SLA. kuopose vietas ir yra pasišventę SLA. darbuotojai.

Šiandien mes Ind. Harbor'e turime dvi kuopas, kartu sudėjus į daiktą butų netoli 200 narių. Kaip viena, taip ir antra kuopos yra nusistačiusios nesustoti dirbę, kol visi šio miesto lietuviai nebus prie SLA. prirašyti. Kaip viena taip ir antra kuopa yra labai darbščios. 185 kp. surengdavo kas metas vieną pikniką, porą pasilinksminimų-balių ir keletą prakalbų ar paskaitų. Taip dabar ir 343 kuopa daro; vos susitvėrus tuoj surengė išvažiavimą arba pikniką ir tas davė nemažai pelno del kuopos. 343 kuopa susideda iš labai darbščių narių. Daugiausia darbuojasi pp. St. Bartkus, Pr. Rudis, V. Cigeris, V. Grimaila, Pr. Hendersonas ir K. Budžius.

Beabejo randasi nemažai darbščių narių ir 185 kp. Dirbkim visi be jokių kliučių, nepakenkdami vienas kitam! Iš to bus daug naudos! Stokim kaip vienas, surašykim visus lietuvius prie SLA.

Linkiu geriausių pasisekimų abiejų kuopų darbuotojams, o labiausia Centro Valdybai!

J. MIKOLAINIENĖ, SLA. 126 kp., New York City, veikėja.

J. MARCINKEVIČIUS, SLA. 212 kp., Kenosha, Wis., pirmininkas ir buvęs 10-to apskričio pirm.

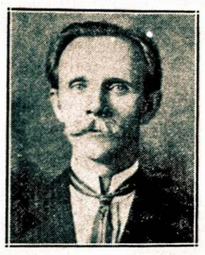

K. BRAZEVIČIUS, SLA. 212 kp., Kenosha, Wis., veikėjas ir vienas pirmųjų narių.

J. KASPUTIS, SLA. 212 kp., Kenosha, Wis., sekretorius.

J. KRASINSKAS, SLA. 318 kp. užrašų sekretorius ir organizatorius

A. TVARANAVIČIUS, SLA. 135 kp., Philadelphia, Pa., pirmininkas.

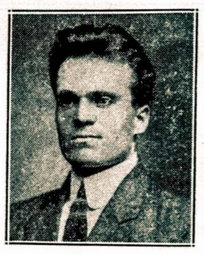

J. KANCIERIUS, SLA. 13 kp., Minersville, Pa., buvęs sekr. (miręs)

J. ALEKSAITIS, SLA. 13 kp., Minersville, Pa., pasižymėjęs veikėjas

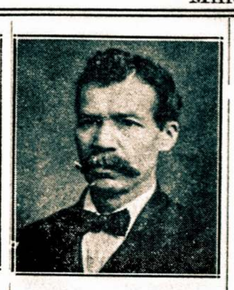

J. VITKAUSKAS, SLA. 13 kp., Minersville, Pa., atgaivintojas (miręs)

A. J. BANIŠAUSKAS, SLA. 13 kp., Minersville, Pa., pirm. ir 1-mo apskričio organizatorius.

Apdrauda-Pašalpa

Rašo **Jieva Mikolainienė.**

VISI sąmoningi žmonės visados apsidraudžia-insišiurina-apsisergsti nuo ugnies, nuo ligos ir nuo mirties. Kas neapsidraudžia, tas, ištikus gaisrui, ligai ar mirčiai, patampa apsunkinimu kitiems, ir jei turi šeimyną, tai visi tuojaus papuola į skurdą. Apsidraudusi ypata sudegus namui ar rakandams, gauna atlyginimą, gauna pašalpą ligoje, mirus gi tokia šeimyna gauna sumą, ant kokios miręs buvo apsidraudęs, ir turi laikiną pašalpą iki pertvarkymo savo ateities.

Susivienijimas L. A. kaip tik ir yra tokios apdraudos organizacija virš $1,000,000 gyvais pinigais, kur visi lietuviai, be išimties, privalo apdrausti savo sveikatą ir gyvastį. Visi, kurie gavo pašalpos ligoje ar pomirtines, yra užganėdinti. Tuli yra ir neužganėdinti, kurie norėjo sulaužyti įstatymus ir tvarką ir sučiupti tapo. Tulus reikėjo suspenduoti ir net išmest iš organizacijos.

Visų SLA. narių domė turi buti kreipiama apsergėjimui savo brolių nuo išnaudojimo per „spekuliantus" svetimtaučius, kurie tyčiomis pasisamdo lietuvius „agentus" ieškojimui **kostumerių,** kurie landžioja po lietuvių gyvenimus, daug viso ko „pažada" ir laimi lengvatikių, apsidraudžia pas „spekuliantą" nuo ligos ir mirties. Susirgus, vietoje daktaro ateina „agentas" ir pasako ligoniui, kad jis negali gauti pašalpos, nes ne tokia liga serga. Dar geriaus yra, „spekuliatyvių" apdraudų „kompanijų", kurios savo „generalius ofisus" laiko pašto tiktai baksukuose, „agentai" susikolektavę mokesčius, juos pasilieka savo reikalams ir baigta. Yra „Insurance Co." ir su ofisais, kurių „agentai", lietuviai, ir gi sau „kolektuojasi".

Kartą ateina moteriškė su „agento" kvita ant $90.00 ir „ofiso" jau antru „orderiu" sumokėti minėtą sumą. Nukeliavau su tom popierom į „ofisą", kur ir tą „agentą" radau, kuris tuojaus ėmėsi savais garsais mane garbinti. Atėjo ir „manageris", kuris peržiurėjęs popieras pripažino įvykusią „klaidą" ir pataisė. „Agentas" įgavo batvinio raudonumą.

Tos moteriškės vyras buvo apsidraudęs ant $1,000 pomirtinės ir sumokėjęs $90.00 metams, kada Susivienijime L. A. su visais mokesniais jam butų kainavę tiktai $27.45 metams (skaitant 45 metų amžį).

Iki šiol prie SLA. priguli vos 20,000 narių iš viso, kada vien tiktai iš Brooklyno galėtų daugiaus prigulėti. Taigi musų apdraudos dirva dirvonuoja ir laukia darbininkų.

Lai buna visų lietuvių tikslu prisidėti prie SLA. vyrų, moterų ir vaikų nuo dviejų metų senumo, kuomi per savo organizaciją apsisaugosime nuo „specialistų" išnaudotojų.

Mano Atsiminimai

Rašo **V. Černauskas.**

PAS kulturingesnius žmones, jau nuo senų laikų, yra paprotis — svarbesnius, iš praeities savo pergyventus nuotikius, atminti ir tinkamai juos apvaikščioti. Taip buvo daroma seniau, taip daroma ir šiandien. Kone kiekvienam žmogui, kartais, užeina noras žvilgterti į savo praeities gyvenimo užrašus, kuriuose yra pažymėta nemažai pergyventų kaip karčių, taip ir malonių praeities dienų. Toki praeities atsiminimai ir jų apvaikščiojimai buna rengiami netik pavienių ypatų arba šeimynų, bet tą daro tautos, valstybės, organizacijos ir tt. Štai dabar ir mes, Susivienijimo nariai, taip gi apvaikščiosime ir prisimename SLA. daugelio metų pergyventus atsitikimus.

Su SLA. man teko jau šiek tiek susipažinti begyvenant Mahanoy City, Pa., 1900 metuose. Šiuose 1900 metuose, čia tapo sutverta nauja švento Jono draugystė iš apie 170 narių ir prirašyta prie SLA., dar tuomet gyvavusio išvien su kunigais. Draugystė savo sergantiems nariams mokėjo ligos pašalpą, o SLA. butų išmokėjęs mirusiems nariams pomirtines. Sekančiuose, 1901 metuose įvyko SLA. 16-tas Seimas Wilkes Barre, Pa. Tulų, blogos valios kunigų pasidarbavimu, SLA. tapo suskaldytas.

Sugrįžę nuo to seimo delegatai: A. B. Strimaitis ir kun. Pautienius, pranešė savo draugystei, kas atsibuvusiam seime nutiko. Kun. Pautienius, tuos 43 delegatus, kurie laikėsi SLA. čarterio ir konstitucijos tiesų, išvadino: „icliais, bedieviais, laisvamaniais" ir kitokiais. O A. B. Strimaitis, pasakė tikrą teisybę kaip buvo, „suskaldymas SLA., tai kunigėlių darbas, ir kad pats kun. Pautienius prie to nemažai prisidėjo." Kun. Pautienius ant Strimaičio už tai labai įpyko ir savotiškai-kunigiškai jį išbarė. Draugystės pirmininkas, Vincas Rėklys, pribėgo prie stalo ir atėmė iš Strimaičio knygas ir man padavė jas vesti, mat mudu su Strimaičiu tuomet buvome tos draugystės raštininkais. Žinoma, aš, matydamas Strimaičio pusėje tiesą, siulomas knygas atsisakiau priimti. Kun. Pautienius, su savo klapčiuku Rėkliu, parėkavo, pasikeikė ir kai pamatė, kad draugystės nariai perdaug jiems nesimpatizuoja, aprimo ir Strimaičiui knygas sugrąžino. A. B. Strimaitis, šiuo įvykiu ir neteisingu ant jo užsipuolimu buvo nemažai susigraudinęs. Šv. Jono draugystė, išklausius abiejų delegatų raportų, nutarė: prie Susivienijimo daugiau neprigulėti.

Tais laikais SLA. dar mažai kas ir interesavosi. Mahanoy City-je, nors jau buvo gana daug lietuvių, bet kone visi priklausė prie kun. Pautieniaus parapijos. Pašalpinės draugystės visos buvo bažnytinės ir užvardytos šventais vardais: Antano, Juozo, Jurgio, Jono ir tt., o kun. Pautienius buvo tų draugysčių iždininku ir dvasišku vadovu.

Į Springfield, Ill. aš atvykau 1903 metuose. Tuomet lietuvių čia dar mažai buvo. Bet jau radosi tarpe jų ir pažangesnių laisvų minčių žmonių. Tai buvo: Jonas Žvingilas (jau miręs), Domininkas Puišis, Silvestras Katkevičius, Mikas Križanauskas ir kiti. Ir taip pasitarus keletui pažangesnių draugų, lapkričio 22, 1903 m. tapo sutverta iš 11 narių SLA. 79-ta kuopa; šita kuopa buvo užvardyta podraug ir Lietuvos Sunų Draugystė, ir, be posmertinės, buvo mokama sergantiems nariams ligos pašalpa. Tai buvo pirmutinė Springfield'o lietuvių laisva draugystė, į kurią visokių pažvalgų lietuviai galėjo priklausyti.

Su įkurimu 79 kp. prasidėjo Springfield'o lietuvių visas pažangus judėjimas. Pradėta rengti prakalbas, pasilinksminimo vakarai, piknikai, imta įteresuotis lietuvių visuomeniškais reikalais ir tt. Daugiau prasilavinę nariai, nuvykdavo į artimesnius miestelius prakalbas pasakyti ir paagituoti už SLA. Ant vietos tapo sutverta ir daugiau pažangių draugijų įvairiais vardais.

79 kuopa dalyvaudavo ir SLA. seimuose; yra siuntus delegatus į 21, 22, 23, 24 ir 25 seimus. Man teko dalyvauti ir atstovauti 79 kuopą dviejuose seimuose — 21 ir 24-tame. Pakriko 79 kuopa turėdama 130 narių 1910 metuose. Svarbiausia priežastis pakrikimo — partijiniai kivirčiai Susivienijime delei referendumo. Apie tai prisiminus, man rodosi bus neprošalį pasakyti, kad tąsyk abi pusės vartojo peraštrius-šiurkščius užsispyrimus prieš vieni kitus. Ir toksai griežtas link vieni kitų nusistatymas nemažai SLA. pakenkė ir sulaikė jį keliems metams nuo spartesnio bujojimo-augimo.

Tuomi pačiu laiku 79 kuopą dar ir kita nelaimė ištiko: naujai išrinktas jos iždininkas, Antanas Klembauskas, pasigrobė visą kuopos iždą ir pabėgo. Nekurie nariai sumokėjo mokesčius antrą syk, bet buvo daugumą tokių narių, kurie nesutiko išnaujo mokestis sumokėti. Ir taip birželio 27, 1910 metuose nutarta 79 kuopą likviduoti, o Lietuvos Sunų Draugystei išsiimti nuosavą čarterį. Po metų, lietuvių kolonijai didėjant, be SLA. kuopos nebuvo galima čia apsieiti. Taigi, pasidarbavus Stasiui Janarauskui, Jurgiui Šalaševičiui ir kitiems, spalio 9, 1914 m. sutverta 158 kuopa iš 9 narių. Naujoji 158 kuopa nepoilgam išaugo į didelę kuopą. (Dabar joje skaitoma apie 200 narių su viršum). Bet atsiradus 1919 metuose komunizmui, kurio tikslas yra: „viską sau užkariauti", jie užkaravio ir ramiai besidarbuojančią 158 kuopą.

Komunistams užvaldžius 158 kuopą, pažangesniems nariams, kurie rupinasi vien S. L. A. reikalais ir nepritaria bolševikiškoms nesąmonėms, su komunistais sugyvenimas šioje kuopoje patapo negalimu. Pirmieji nariai, kurie nesilaikė bolševikiškos diktaturos, buvo šie: Stasys Janarauskas (šios kuopos tvėrėjas), Ona Janarauskienė, Vincas Janarauskas, Kazys Juozapavičius ir Antanas Balickas. Šie nariai nusitarė: „norint pasiliuosuot nuo komunistų, tik viena yra išeitis, — sutverti naują kuopą."

Taip ir padaryta. Vasario 14, 1921 m. įvyko susirinkimas ir dar prirašyta 4 nauji nariai: Vladas Feiferis, K. Feiferienė, A. Fraerienė, Vincas Stankevičius ir Petras Pečiokas persikėlė iš 29 kuopos. Viso buvo jau 10 narių. Tuojaus kreiptasi prie Pild. Tarybos ir gauta čarteris ir naujai kuopai numeris 275. Komunistai, patyrę apie naujos kuopos susitvėrimą, netvėrė piktumu ant Pild. Tarybos, kam ji daleido naują kuopą organizuoti. Bet Pild. Tarybai reikia pripažinti kreditas, kad jis labai išmintingai padarė daleisdama naujai kuopai įsikurti. Aš iš syk maniau, kad dar gal bus galima ir su komunistais šiaip-taip sugyventi; juk iš išvaizdos atrodė, kad jie irgi žmonės. Bet netrukus persitikrinau, kad nors jie ir atrodo žmonėmis, bet jei nepasiduodi jų diktaturai, nesutinki-nepritari kaip jie niekina savo tautą, tuomet tik ką atgimusią Lietuvą, skirtingų pažiurų žmones, biauroja SLA. Pild. Tarybą, sugyventi nebegalima.

To viso, žinoma, aš negalėjau pakesti ir ėmiau daryti jų nekulturingiems pasielgimams patėmijimus. Šito jiems užteko, ir jie visi sutartinai ėmė mane pulti. Budavo balso man neduoda, visaip kolioja, kojoms trypia, liežuvius kaišioja ir tt. Aš ir žmona, to visko negalėdami pakęsti, meldėme pas juos persikėlimo kortų į naują 275 kuopą. Bet jie mus už tai tik išjuokė ir nubalsavo mums persikėlimo kortų neduoti. Turbut apsimislino, kad kaip mųs neteks, tai neturės ką ėsti-persekioti. Tąsyk mano žmona sako: „Vincai, verčiau pameskime ir šitą organizaciją nei kaip kentėti tokius nežmoniškus komunistų persekiojimus". Ir dar ji pridėjo, sako: „Aš jau vistiek kolei gyva busiu pas juos į susirinkimus nesilankysiu." Tąsyk mudu su žmona nutarėme kreiptis į Pild. Tarybą melsdami daleidimo persikelti į naują 275 kuopą. Pild. Taryba mums daleido ir mes jai už tai dėkingi. Netrukus rašiau laišką Pild. Tarybai ir del kitų narių gauti leidimą persikelt naujon kuopon, ir Pild. Taryba daleido visiems kas tik nori persikelti į naują kuopą — be kortų. Tuomet dar 30 narių persikėlė.

Dabar naujoji 275 kuopa narių turi 120. Pinigų savo išde turi $126.24. Kuopos tvarka pagirtiniausia. Nei vaidų, nei jokių pašalinių ginčų, neliečiančių SLA. reikalus, neįsileidžiama; svarstome vien savo kuopos ir savo organizacijos reikalus. Tą turėtų pasekti ir kitos kuopos. Tuomet išnyktų visoki vaidai ir nesusipratimai. SLA. nariai, prisilaikykite konstitucijos ir visose kuopose išnyks betvarkė ir nesutikimai.

SLA. šiandien kiekvienam lietuviui yra reikalingas ir ir naudingas, ypač darbo žmonėms. Tik palikime į šalį savo politiškus ir religiškus įsitikinimus. Neperžengkime savo organizacijos tiesų, o visi joje sutilpsime ir sugyvensime — pasibaigs bereikalingi vaidai.

Šalin Politika iš SLA.

Rašo **P. Sakatauskas.**

ATVERTUS Susivienijimo Lietuvių Amerikoje istorijos keletą lapų ir pažvelgus iš praeities musų garbingos organizacijos nuveiktus darbus visuomenės gerovei, kiekvieną kartą mano sieloje užsidega didesnis noras ir gyvesnis patraukimas veikti, ant kiek galima, SLA. labui.

Prigulėdamas prie SLA. per pora desėtkų metų, prisidėjau ir aš, kaip kad ir daugelis kitų, su keletu centų prie sušelpimo daugelio našlių ir našlaičių; prie sušelpimo musų vientaučių SLA. narių patikusių nelaimę. O taip gi tenka centas-kitas ir musų jaunuoliams, pasišventusiems atsiekti augštesnį mokslą. Tai mano yra svarbiausias tikslas prigulėti prie SLA.

Tačiaus atsiminus keleto metų praeities laikus, kuomet SLA. patiko didysis „krizis", kuomet daugelis narių apleido Susivienijimą del keleto centų ekstra mokesties, tuomet aiškiai matėsi kam rupėjo Susivienijimo likimas ir labdarybė. Tuomet veiklesnieji SLA. nariai turėjome begalo daug darbo, kad atsilaikyti prieš tuos musų brolius, kurie apleido SLA. ir kovojo prieš jį.

Tačiaus šiandien jau daugelis anų pabėgėlių pamatė savo klaidą ir vėl prie Susivienijimo sugrįžo. Sugrįžo gi su tikslu, su politiškais išrokavimais, suvis neatsižvelgiant į tai, kad SLA. viduje visai **ne vieta** jokiai politikai.

SLA. darbuotojai susilaukė garbės vainiko už savo nenuilstantį darbą, išaukllėję Susivienijimą iki milionui kapitalu ir iki dvidešimčiai tukstančių narių. Tai yra daugelio metų pasišventimo darbas.

Bet šiandien, arčiaus pažvelgus į tulų kuopų bei apskričių veikimą, aiškiai matosi, kad daugeliui SLA. narių, politikierių, mažai teapeina savyšalpos, labdarybės ir Susivienijimo auklėjimo darbas. Jie vien suka sau politišką guštą, išnaudodami Susivienijimą ne tam, kam Susivienijimas yra suorganizuotas ir palaikomas. Todel, šalin politikieriai! Šalin vaidai iš Susivienijimo vidaus! Lai gyvuoja narių solidariškumas! Lai auga, su jaunuoliais priešaky, musų Susivienijimas iki šimtui tukstančių narių ir kelių milionų kapitalo!

SLA. Vairas ir Mes

Rašo **A. M. Augunas.**

TĖVYNĖS Redakcija kvietė SLA. veikėjus ir narius prisidėti raštais prie rengimo šio jubilėjinio „Tėvynės" numerio, kad padarius tą istorinį leidinį kopilniausiu ir įvairiausiu. Daugiausia veikėjai-rašytojai buvo prašomi duoti kodaugiausia smulkmeniškos statistikos iš kuopų gyvenimo ir jų veikimo. Bet man šioje tėmoje prisieis komažiausia žinių pateikti. Mat kaip tik, laimei ar nelaimei, jau treti metai kaip apleidau Brooklyną ir tą garsią SLA. 83 kuopą, prie kurios keturiolika metų veikiau bepertraukos ir kurios, nemažiau kaip dvyliką metų, buvau valdybos nariu. Taigi nebudamas tos kuopos nariu, apie ją ir rašyti daug negaliu, nes tą darbą, tikiu, atliks tos kuopos nariai.

Dabar rašysiu apie savo kuopą, kurią aš su pagalba mano žmonos S. Augunienės ir kitų, sutvėriau ir kurios dar vis esu priverstas buti finansų raštininku. Kuopa, apie kurią čia kalbu, randasi East Setauket, L. I. Tai bus pirmutinė kuopa Long Island'e. Čia yra daug nemažų miestelių, su pusėtinu skaičiumi lietuvių, bet iki gegužės mėnesio 1926 metų šiame krašte nebuvo niekeno pasidarbuota, kad kur nors sutvėrus SLA. kuopą. Negaliu nei aš perdaug girtis, kad atlikau milžino darbą sutverdamas kuopą iš dešimties narių, bet manau, kad tai kas padaryta yra geriau negu nieko.

Taigi musų East Setauket kuopa susitvėrė iš dešimties narių, gegužės 20 dieną, 1926 metais. Netik kad gimė, bet ir staiga parodė savo didelę gyvybę, mat jau suspėjo pasiųsti į Brooklyne atsibuvusį SLA. seimą savo atstovą, kuriuo irgi teko garbės but šio raštelio autoriui. Negalima praleisti nepaminėjus, kad daug tvėrimo darbe prigelbėjo Selvestras Cirvinskas. Pirmoji valdyba susidėjo iš: pirm. O. Mastauskienė, iždi. S. Cirvinskas, užr. rašt. V. Bubnis ir fin. aršt. A. M. Augunas. Dabar jau gyvuojame pusantrų metų ir esame pusėtinai susitvarkę. Nors naujų narių daugiau neturime be persikėlusio Igno Kavaliausko su žmona, bet taip yra tik delto, kad čia dar nepribrendo laikas naujus narius kalbinti. Mat, kalbinimas naujų narių darytų savo ryšies suirutę čionykščių lietuvių tarpe. Čia yra dvi kitos draugijėlės, kurios, jau organizuojant šią kuopą, išmėtinėjo man, kad butent tuo pastojama kelias jų plėtojimuisi ir bujojimui. Aš tuomet pareiškiau ir dabartės atkartoju, kad tokios nuomonės pas mane nebuvo ir dabar nėra. Mano tikslas buvo, kad suteikti pašalpą ir pomirtinę moterims, kurios prie vietinio kliubo nėra priimamos. Vienok vėlesniu laiku ir tie patys, kurie taip manė, esu tikras, savo mintis permainė ir ilgainiui, tikiuosi, taps visi SLA. nariais ir gerais darbuotojais.

Beje, bučiau ir pamiršęs pasakyti, kad SLA. Centro Sekretorė p-lė P. Jurgeliutė mus įrašė į metrikų knygas ir davė vardą 333. Tai dabar mes taip ir vadinamės: SLA. 333-čia kuopa iš East Setauket, L. I.

Bet su tuo rašinėlio baigt negaliu. Mat, pirm pradėsiant rašyti padalinau jį į dvi dalis. Bet, kad nesupykinus skaitytojus rašinėlio ilgumu, parašau tik antrą dalį. Bet vėl su tuo užbaigt nesinori, nes privengiu kad kas nepadarytų išvados, kad tvarinys yra be galvos. Tai nors iš antrojo galo truputį pradžios dadėsiu.

Čia ir bus tas ką skaitome antgalvy „SLA. Vairas Ir Mes". Ta mintimi noriu gerb. rimtų SLA. narių kreipti domės į musų darbuotę ir nuo 1910 metų mums tarnaujančią SLA. Centro Valdybą ir Redakciją. Į tai noriu kreipti domės delto, kad tai skaitau svarbiausiu dalyku musų SLA. organizacijoje. Juk visiems turi buti aišku, kad nuo gerumo, sąžiningo-pasišventusio musų SLA. Centro Valdybos ir Redakcijos darbavimosi priklauso ir musų organizacijos bujojimas ir jos gerovė. Juo organizacijoje yra geresnė tvarka, juo reikalai geriau prižiurimi, tuo daugiau SLA. auga nariais ir kapitalu, o tas duoda mums nariams užtikrintą pašalpą ir pomirtinę ir didesnės garbės but tokios organizacijos nariais. Ir kam gi nėra dabar garbinga buti nariu lietuviškos organizacijos, kuri turi **milioną dolerių turto ir dvidešims tukstančių narių?!**

Bet, gerb. SLA. rimtieji nariai, tikri tėvynainiai ir tikri lietuviai! **Bukime visuomet ant atsargos! Neduokime visokiems demagogams musų įstaigą nuvesti ten kur jie nori nuvesti. Kalbėkime apie tai kasdien ir kas vakarą. Pažinkime bolševikų agitatorių tikslus, o pažinę siuskime juos ten kur jų vieta!** Atminkime, kad niekas kitas kaip tik mes patys, tikri tėvynainiai, tikri Lietuvos sunųs, šią SLA. organizaciją iki tokio milžino išauginome. Mes patys visuomet mokėjome išsirinkti sau tinkamą valdybą, su kurios pagalba SLA. iki milžino išauginome. Todel mokėkime patys ir ateity kontroliuoti ir tvarkyti. Nepaduokime savo organizacijos svetimo raugo gaivalams į rankas, nes kuomet jie tą milžiną paims, tai jau mums, kurie per naktis nemiegodami ir savo trusu bei agitacija išauklėjome savo savyšalpinei naudai organizaciją, joje vietos nebus.

Čia prie progos noriu tart nors mažątrumpą žodelį musų vairui — Centro Valdybai ir Redakcijai. Budėkite mųs išrinktieji! Saugokite, kad mųs įstatymai nebut mindžiojami. Duokite kiekvienam SLA. nenuoramai nariui tą, ko jis sulig įstatymų užsitarnauja. Ir nepataikaukite! Nes mažiausias jųs padvejojimas priduoda kolonijos veikėjams begaliniai daug darbo ir augina priešui ragus. Jus išrinko SLA. rimtieji nariai, jie ir stovi už jųs pečių su visokeriopa pagalba. Todel neapvilkite jų!

Lai gyvuoja SLA. milioninė organizacija! Garbė musų Centro Valdybai ir Redakcijai! Garbė veikėjams ir visiems rimtiems SLA. nariams!

Keletas Atsiminimų

Rašo **A. J. Banišauskas,**
SLA. Pirmo Apskr. Organizatorius.

NEGALIU sakyti, kad aš Susivienijimui dirbau tiek, kiek turėjau dirbti. Prie SLA. prisirašiau 1904 metais, Shenandoahry, kuomet tenai buvo šitos organizacijos seimas. Šitas pokilis man buvo labai įspudingas. Labiausia man patiko, tai perstatymas teatrališko veikalo „Lietuvos Didysis Kunigaikštis Kęstutis". Lietuvoje gyvendamas, gyvenau kaime. Čia bažnyčioje evangelijos buvo skaitomos lenkiškai, kanceliarijoje raštininkas ir kiti kalbėdavo rusiškai. Bet aš laike seiminio perstatymo girdėjau perstatymą lietuvių kalba. Man tuomet prisiminė, kad kada tai Lietuva buvo nepriklausoma, kad jis savaimi valdėsi. Užsidengiau noru dirbti lietuviams. Tai darbuotis mačiau gerą vietą Susivienijime. Todel prie jo ir prisirašiau.

Besidarbuojant Shenandoahry 23 kp., p. L. Kaziunas varydavo agitaciją už Susivienijimą, teikdamas dovanas tiems, kurie prirašys daugiau narių. Aš stengiausi gauti rašomąją plunksną, tokį padarą, kurį aš su tulu kareiviu galvojau išrasti.

1907 metais susipažinau su p. A. B. Strimaičiu. Jis man įpasakojo, kad reikia dirbti Susivienijimui, reikia organizuoti naujas kuopas ir traukti prie šios organizacijos kodaugiau narių. Pradėjau tą darbą. Nors tai buvo sunkus darbas, bet dirbau. Tais laikais, mat, prieš Susivienijimą ėjo kunigai. Jei pasitaikydavo kur sutverti kuopą, tai kunigo pastangomis ta kuopa tuojau budavo išardyta. Taip bent buvo musų apygardėje. Vienok reikia pažymėti, kad kunigui išardžius kuopą, ir vėl išnaujo organizuojant, narių budavo galima gauti dvigubai.

Organizuojant kuopas ir prirašinėjant naujus narius tais laikais buvo sunku. Žmonės nepakęsdavo, mus tuomet vadindavo šluptarniais ir nuo mųs bėgdavo. Kartais pasitaikydavo ir akmenų iš kunigais sufanatizuotų žmonių. Vienok žmonėms tinkamai išaiškinus kas mes esame ir kas yra Susivienijimas, jie suprasdavo ir musų darbuotę remdavo; prie SLA. prisirašydavo.

Dabar, reikia pažymėti, musų Pirmo Apskričio ribose Susivienijimas bujoja gerai. Yra 32 veiklios kuopos. Ir tie žmonės, kurie pirmiau buvo didžiausi SLA. priešai, į musų organizacijos darbuotojus-organizatorius akmenimis mėtė, dabar jau kitaip Susivienijimo reikšmę supranta; kai kurie tų žmonių šiandien yra užėmę kuopų valdybose vietas ir širdingai organizacijai dirba.

Todel mes tokiu laimėjimu turime begalo pasidžiaugti. Reiškia, mes kįlame, mes žengiame pirmyn. Ir nėra abejonės, kad dar keletas metų sunkaus darbo, o musų organizacija stovės kur kas didesnėje augštumoje. To reikia tikėtis, to aš tikiuos ir širdingai musų organizacijai velinu.

J. S. GILVICKAS, SLA. 79 kp., Inkerman, Pa., pirm. ir buvęs 7-to apskričio sekretorius.

V. STAUPICKAS, SLA. 177 kp., Milwaukee, Wis., iždininkas.

J. M. GELGAUDAS, SLA. 129 kp., Chicago, Ill., pirmininkas.

V. SUCKUS, SLA. 68 kp., Lee Park, Pa., buvęs sekr. ir org.

J. J. NIENIUS, SLA. 115 kp., Wilkes Barre, Pa., veikėjas.

K. MEČIONIS, SLA. 60 kp., Grand Rapids, Mich., buvęs sekretorius ir iždininkas.

J. LAPINSKAS, SLA. 60 kp., Grand Rapids, Mich., sekretorius.

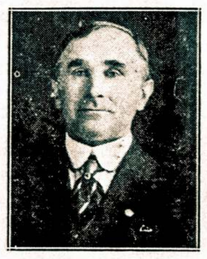

KAZYS PAŠLUOSTA, SLA. 60 kp., Grand Rapids, Mich., buvęs pirm.

D. GREIČAITIS, SLA. 60 kp., Grand Rapids, Mich., pirmininkas.

A. J. BERNOTAS, SLA. 60 kp., Grand Rapids, Mich., pasižymėjęs organizatorius.

Mano Sekretoriavimas SLA.

Rašo **A. B. Strimaitis,** Buvęs SLA. Sekretorius.

NĒRA to ukininko, kurs sulaukus rudenio nesidžiaugtų geru derlium, kuomet priseina manta krauti kluonuosna. Nēra tos motinos, kuri nesidžiaugtų savo auklėjama šeimyna.

Todel nemanau, kad rastųsi bent vienas **Susivienijimo Lietuvių Amerikoje** narys, kurs nesidžiaugtų sulaukęs savo organizacijos augščiausio laipsnio, švęsdamas šią šventę skaitydamas šį specialiai išleistą „Tēvynės" Milioninį numerį, susilaukus milioną dolerių turto ir dvidešimts tukstančių narių.

Man, kaipo dirbančiam šios organizacijos labui per trisdešits trejus metus, daug ko teko patirti ir pergyventi. Nemaža dar randasi narių, kurie ilgiau ir daugiau už mane Susivienijime pasidarbavo ir dar tebesidarbuoja; tad jei reikētų čion pakartoti, atžymēti visus nuotikius, reikētų parašyti didelē knyga, ko šiame trumpame straipsny nēra galimu padaryti. Todel prisilaikysiu ribose šio straipsnio užvardžio **„Susivienijimas laike mano sekretoriavimo."**

Sekretoriauti Susivienijime man teko nuo 1911 m. 6 d. liepos pribuvau New Yorkan užimti Centro sekretoriaus ir „Tēvynės" administratoriaus vietas. Man atvykus vieton buvusio sekretoriaus p. J. Žemantausko jo jau neradau, tad ir reikalų nebuvo kam perduoti, parodyti pačią vedamąją tvarką. Viską teko pačiam susirasti ir savo tvarką užvesti. Administratorium buvo tuo laik dirbęs „Tēvynės" spaustuvėje Susivienijimo patriarko Tamošiaus Astramsko sunus Stasys, kurio buta gan tvarkaus žmogaus. Jis daug kuo man pagelbėjo administracijos reikaluose.

Tuo laik užsimokėjusių narių buvo 2,733, suspenduotų 3,562; vaikų skyriuje buvo pilnų narių 245, suspenduotų 122. Turto buvo pas iždininką sekamai:

Pomirtinių fondas	$13,451.53
Namas vertės	31,202.34
Spaustuvės vertē	1.925.00
Prieglaudos namo fonde	3,968.49
Viso	$50,547.36

Dvidešimts penktas jubilėjinis SLA. Seimas, buvęs 1910 m., Chicago, Ill., buvo priēmęs naują konstituciją, su visai kitokia tvarka, negu nuo pat pradžios Susivienijimo susitvērimo kad buvo. Šios naujos tvarkos įvedimas teko prezidentui velioniui M. J. Damijonaičiui. Jis buvo nepakenčiamas tulai daliai esančių Susivienijime socialistų, todel ir nebus įstabu, kad didesnē pusē Susivienijimo narių buvo suagituoti priešais C. V. ir Seimo nutarimus, ir atsisakē mokēti sulig naujos konstitucijos reikalavimų duokles. Todel didesnē pusē visų narių buvo suspenduota už nemokėjimą mokesnių.

Man atėjus sekretoriauti, rupėjo kaip šiuos suspenduotus narius sulaikyti nuo išsibraukimo. Delto privačiais laiškais į pažįstamus ir darbštesnius narius atsišaukiau remti mane kaipo naują sekretorių, suagituojant visus narius užsimokēti užvilktus mokesčius. Ir ne visi, bet didesnē pusē šių suspenduotų narių man, per tarpininkystę gerų tēvynainių, pavyko prie organizacijos sulaikyti. Ypatingai laiškais, spausdintais specialiais atsišaukimais į kuopas ir straipsniais „Tēvynėje" bēgy pusmečio man pasisekē nuslopinti priešingoji agitacija priešiais SLA. Nors reikia pasakyti, buvo ir tokių draugų, kurie aiškiai pasisakē, kad netikį į prikēlimą SLA. iš karsto. Buvo nemaža tokių žmonių, kuriems jokis nuolankumas bei aiškinimai ir prašymai negelbėjo. Bet radosi nauja dirva, nauji nariai, su kurių parama teko sekmingai progreso kelių vesti Susivienijimas geresnēn ateitin. Ir todel 31 d. gruodžio, tų pačių 1911 m., pilnų narių buvo 4,853, arba du kartus tiek, kiek buvau radęs, kuomet sekretoriaus vietą užėmiau.

Su prirengimu atskaitų valstijų apdraudos departamentams turėjau neapsakomai daug vargo. Vargas buvo tame, kad centre nesirado jokių statistikų, dokumentų, nei gi rekordų, kurie įrodytų narių amžių, jų nešamą apsaugą sulig narių skirtingo amžiaus.

Nuo 26-to Baltimore's seimo iki 27-to Brooklyn'o seimo, per tuos ištisus metus ramaus ir energingo darbo jau pasijaučiau truputį smagiau, nes reikalai pradėjo eiti į normalę padētį. Šiame seime „šventakurpriai" apvainikavo socialistus, už „pasidarbavimą SLA. labui," tai po to dar pastarieji pasirupino įskųsti valdžiai prezidentą p. F. Živatkauską. Tuo jie užsidavē sau galutiną smugį.

Dar 1906 m. buvau padavęs sumanymą tverti apskričius, bet tas įvyko tik 1908 m. Man pasisekē sutverti 1-mą apskritį. Bet po tam apie porą metų pasidarbavęs apskritys buvo apmiręs. Ir vēl man teko jį atgaivinti jau bunant Centre. Kai pradėjau sistematingai apskričius organizuoti ir tvarkyti, tai nuo 1913 m., birželio mēnesio įkuriau sekančius apskričius:

I apskritys, Schuylkil Co., Pa.;
II apskr., Chicago, Ill.;
III apskr., Pittsburgh, Pa.;
IV apskr., Connecticut.;
V apskr., N. Y. ir N. J.;
VI apskr., Philadelphia, Pa.;
VII apskr. Scranton, Pa.;
VIII apskr., Cleveland, Ohio.;
IX apskr., So. Illinois;
X apskr., So. Fork, Pa.;
XI apskr., Indiana;
XII apskr., Illinois.

Brooklyn'o seime buvo nutarta ir vēliau visuotinu balsavimu nubalsuota laikyti seimus kas antri metai, delto sekantis pirmas dvimetinis ir 28-tas seimas buvo Waterbury, Conn., 1914 m.

Man pradedant dirbti Centre musų organas „Tēvynē" buvo mažas toblaido formos laikraštis. Jau 1912 metais buvo pakeistas šešių špaltų, keturių puslapių laikraščio formatu ir tais pat metais įsigyta statomoji mašina. Bet SLA. reikalams didėjant, pradėjo nepatenkinti musų visų reikalų, kad ir padidintas organas. Tad 1914 m. „Tēvynē" dar buvo padidinta nuo šešių iki septynių špaltų ir nuo keturių iki aštuonių puslapių. Tuo pat metu įsigyta „Tēvynės" spaustuvei presas. Dar porai metų praslinkus buvo leidžiamas mēnesinis „Vaikų ir Moterų Priedas", bet karo metu užėjus nereguliarumams su gavimu popieros, šis leidinys sustabdytas.

Mano darbavimosi laiku buvo išleistas 1916 m. pirmasai tomas Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Istorijos ir visa eilē už S. L. A. agitacinės literaturos.

Man teko parašyti brošiurēlē „Apdrauda ir Pašalpa", „Nurodymai SLA. Organizatoriams" ir prirengti antrasai tomas S. L. A. Istorijos. Išleista SLA. kalendoriai per keturis metus, teikē daug informacijų.

Įvedžiau kuopose ir apskričiuose naują urēdą, tai yra kuopų ir apskričių organizatorius, kurie nemažą naudą organizacijai teikia. Išdirbau jiems kaucijas.

Pergyvenau senų narių išlyginimo mokesčius. Šitas darbas buvo nemalonus ir begalo sunkus, nes susiduriau su kiekvieno pavienio nario kišeniumi. Nekurie nariai sumokėjo gana augštas sumas. Teko pergyventi įvedimą ligoje pašalpos skyriaus, mainant konstituciją ir įvairias formas mokesnių siuntimo blankas, pakvitavimo knygeles ir visas finansų knygas, narių mokesčių lakštus. Tie visi darbai reikalavo daugybės darbo, planavimo ir praktikon įvedimo.

Pagaliaus teko pergyventi influenzos laikai. Reikėjo uždēti nariams ekstra mokesniai ir aiškinti reikalingumas tų ekstra mokesčių. Juk tais visais reikalais pirmiausiai nariai susidurē su sekretorium, o pas mus tokis jau nusistatymas: su kuriuo žmogum priseina organizacijos reikalais kalbētis, tai už visus nesmagumus kaltas tas, su kuriuo tenka reikalai atlikti. Todel senų narių išlyginimo mokesniai ir influenzos ekstra mokesniai nusuko mano sprandą kaipo sekretoriaus. Agitatoriams, mat, pasidarbavus laike rinkimų, nesunku buvo ikalbēti nariams: „Jei jųs išrinksite Strimaiti sekretorium, tai jis suras dar visokių kitokiu ekstra mokesnių ir jumis apkraus."

Tokią aš padēką nuo Susivienijimo gavau, kad atidaves savo geriausio amžiaus laiką, jēgas, dirbes už tokią algą, kad vos pragyventi su šeimyna tegalėjau ir, pergyvenus galima sakyti organizacijos krizį, tulu nedėkingu partizanu apšmeižtas ir intriguojamas tapau išstumtas iš sekretoriaus vietos. Skaudus ir nepamirštinas atsiminimas! Bet tai jau musų gyvenime taip yra.

Tik tas geras, kurs su visuomenės darbais nesusidurē; arba tas, kuris kapuose ilsisi.

Aš žinau, kad padariau organizacijoje nažangos, nes pervesdamas savo vieta dabartinei sekretorei p. P. Jurgeliutei liepos 1 d., 1920 m., palikau 12,549 gerame stovy narius suaugusių skyriuje; iš to skaitliaus ir prie pašalpos priklausančių narių buvo 10,571. Vaikų skyriuje buvo 419. S. L. A. turtas buvo $260,318.95. Nors influenza buvo ištraukusi $30,000, bet dar mano laikuose buvo ketvirtadalis miliono dagyventa. Tuomi aš ir tenkinaus, kad iš veik karste gulinčios organizacijos teko subudavoti tokią jēgą.

Teko praskinti pirmieji keliai Susivienijime taip vadinamų „SLA. Savaičių", pirmutinē kuri buvo užvardyta „Apšvietos ir Apsaugos Savaitē". Šis darbas, pradžioje nariams nežinomas, kaip ir kiekvienas naujas sumanymas, reikalavo daug aiškinimų ir truso.

Man New Yorkan pribuvus, pasirodē butinas reikalas lietuviams turēti Imigrantų Prieglaudą. Bet SLA. budamas tokioje padēty, kokioje aš radau, pats vienas tokiu prieglaudos namų įkurimu ir jų užlaikymu užsiimti nebegalėjau. Todel prisijungēme prie Slavų Imigracijos Namų ir tenai, mokēdami sulig išgalės, nors vargais negalais tą spragą užpildēme.

Kuomet man teko pradēti darbas Centre, SLA. buvo įsiregistravęs tik trijose valstijose, bet aš palikau įregistruotą jau septyniose valstijose.

Mano sekretoriavimo laiku Susivienijime įkurtas Moksleivių Šelpimo Fondas ir Našlių ir Našlaičių Fondas.

Užsiliepsnojus didžiajam Europos karui, sumaniau atidaryti aukų rinkimą karu nukentėjusiems. Tuojaus iš kelių prie Susivienijimo dirbančių žmonių surinkau suvirš $60, ir pasiunčiau P. T. krivulę. Per SLA. Centrą plaukē aukos taip, kad įsikurus Neprigulmybės Fondui jau buvo tam fondui perduota suvirš $10,000 aukų ir paskui buvo vedama intensyvē agitacija. Už gautas aukas siunčiami pakvitavimai ir sąskaitos rodo, kad SLA. per savo rankas N. F. surinko suvirš $50,000. Už šitą darbą netik kad niekas man nieko neatlygino, bet niekas ir nesusapnavo, kad aš, be savų pareigų, apsunkinau save dirbdamas neapsakomai ilgas valandas, sunaikinau savo sveikatą.

Sunku atsiminti iš viską apsakyti trumpame straipsny kas teko pergyventi mano darbavimosi Centre laikotarpy. Kas iš narių žingeidauja sužinoti SLA. bēgį tai lai nepasitenkina šiuo jubilėjiniu „Tēvynės" numeriu; lai nusiperka SLA. Istorijos 1-mą tomą. Tenai atras plačiau dalykų bēgį nušviestą. Lai pareikalauja P. T., kad greitai išleistų antrąjį Istorijos Tomą, kuris duoda organizacijos bēgį nuo 1916 m. iki paskutinių laikų, ko aš norēčiau pamatyti dar gyvas budamas.

Neapsakomai džiaugiuosi sulaukęs šio jubilėjaus miliono dolerių kapitalo ir dvidešims tukstančių narių!

SLA. ir Scenos Menas

Rašo **P. Bukšnaitis.**

SUKAKO dvidešimt metų, kaip aš triusiuosi Amerikos lietuvių scenos reikaluose. Per tą dvidešimties metų laikotarpį turėjau progos gerai įsižiurēti į musų scenos pirmyneigą ir davinius. Todel rašysiu ne spėliojimus, bet tą, ką esu asmeniškai patyręs.

Kad musų sceniškojo meno pakēlime į tą laipsnį, kokį dabar matome, daugiausia pasitarnavo Susivienijimas Lietuvių Amerikoj, tai tas visiems aišku. Mat suvaidinti teatralį vaikalą, sutverti chorą, ar parengti koncertą — tai ne vieno asmens dalykas: čia reikia organizuoto burio. Vienatiniais gi nevaržomais organizuotais buriais prieš dvdešimtį metų tik ir buvo SLA. kuopos. Kuopų delegatai, parvažiuodami iš Seimų, parveždavo jausmingų įspudžių iš seiminių iškilmių — koncertų, teatralių vaidinimų ir tt. Tuos įspudžius jie paskleisdavo savo kuopose, tuo prirengdami dirvą sceniškam veikimui kiekviename mieste, kur tik gyvavo SLA. kuopa. Todel atsiradus sugabesniam ar darbštesniam meno mylėtojui užteko tik kreiptis į vietos SLA. kuopą, kaipo į organizaciją jau turinčią ir įtakos ir pažinčių tame mieste. Kuopa teikdavo ne tik narius vaidinimui ar chorui, bet parupindavo salę, prigelbėdavo skelbimams, prikviesdavo naujų veikėjų ir tt.

Brooklyne, toje didžiojoje lietuvių kolonijoje, čia aprašomojo laikotarpio pradžioje radau SLA. kuopos specialiai suorganizuotą skyrių vardu S. Daukanto Dramatiškoji Draugija. Tos draugijos energija ir pasirįžimai buvo tikrai stebētini: ji varē nepakeliamą sau darbą! Ji statē scenoje tokias didžiąsias tautines dramas, kaip „Keistutis", „Živilē" ir kt., neturint nei atatinkamų scenerijų, nei parēdų, nei istoriškų įrankių. Gi apie patį scenizavimą, grupavimą, dikciją, dinamiką — anei kalbos nebuvo! Vienok draugija, viso to nepaisydama, darbavosi išsijuosusi ir labai aštriai mokēdavo atsikirsti visokiai kritikai.

Matydamas taip gerus norus ir kai kurių tos draugijos narių įgimtus sceniškus gabumus, aš pasisiuliau jai pagalbon ir patariau vaidinti lengvesniąsias komedijas, atatinkamai prisirengiant. Pastačius scenoje komediją „Neatmezgamas Mazgas", pasirodē, kad ir aktoriams smagiau darbuotis ir žiurovams maloniau matyti gerai vaidinamus lengvesniuosius veikalus, negu sunkiąsias dramas. Visiems pasidarē aišku, kad prie tų sunkiųjų veikalų galima prieiti tik su laipsniškai išvystytomis jēgomis.

Su tosios draugijos nariais, prijungus dar ir iš pašalies keletą, man prisėjo statyti scenoje visą eilę komedijų, kaip va: „Dēdē Atvažiavo", „Vienas Musų Turi Apsivesti", „Žilē Galvon — Velnias Vuodegon", „Žentas del Parodos", „Audra Giedroje" ir beveik visus kitus tos rųšies veikalus iki tol pasirodžiusius musų literaturoje. Tai buvo prirengiamoji mokykla musų scenos veikėjams.

Vaidinimai neapseidavo ir be koncertinės dalies. Priseidavo mokinti chorus, kuriuos pasisekdavo surinkti vēl daugiausia tik iš SLA. narių.

Nepoilgo atvažiavo Amerikon Mikas Petrauskas. Jis pakoncertavo, pastatē keliose vietose savo „Kaminkrētį" ir išnyko vēl Europos dausose, žybtelėjęs mums, lyg meteoras. Bet jo „Kaminkrētis" pabudino musų scenos mylėtojų skonį į muzikalius veikalus. Tuomet aš pastačiau (pirmu kart Amerikoje) Petrausko operetę „Adomas ir Jieva", kuri padarē daug furoro (dainavo ir vaidino M. Radzevičiutē, J. Kidolius, Pr. Rimkus — visi SLA. nariai) ir tapo kartojama kituose miestuose.

„Adomas su Jieva" atnešē Brooklynui giliukį: parsikraustē čion iš Chicagos stambiausis musų muzikos šulas Ksaveras Strumskis (veiklus SLA. narys), o paskui ir įžymus chorvedis ir gabus aktoris-basso Antanas Kvederas. Su Strumskiu, surēmę petys į petį, stumiava muzikos meną pirmyn ikišiol. Jis veda muzikalę meno dalį, o aš dramatiškąją.

Statydami scenoje paeiliui M. Petrausko muzikalius veikalus, pastebėjome, kad tarp vystomosi musų publikoje muzikalio skonio ir žinotės, liekasi dar spraga. Mat besikalbant su šiek-tiek muziką mēgstančiu rusu, lenku, ar vokiečiu, tuoj išgirsi jį niuniuojant kokį nors motyvą, ar cituojant anekdotą iš klasiškai žinomų lengvųjų veikalų, kaip, va: „Kornevilio Varpai", „Alcantaros Daktaras", „Cukrinis Kareivis" ir kitų. Musų gi mēgėjams tų veikalų net nei vardai nežinomi. Taigi prinoko reikalas ir tą spragą užpildyti.

O užsimezgē tas reikalas štai kaip.

Kartą mes trys — Strumskis, Kvederas ir aš — sēdime amerikonų teatre ir gērimės gražiai vaidinama operete „Bells of Corneville". Po antrojo akto Kvederas sako:

—Na, vyrai, ar mes negalētume pastatyt šį veikalą lietuviškai?

—Žinoma, kad galētume, — sako Strumskis, — reikia tik turēti lietuvišką vertimą.

—Tai štai ką aš sumaniau, — sako Kvederas: — tu, Pijau, išversk šį veikalą lietuvių kalbon, nes tu tam labai tikęs; tu, Ksaverai, sumokyk chorą, nes tu tam irgi labai tikęs; o aš apsiimu suvaidinti svarbiausiąją šiame veikale rolę.

Paspaudēme vienas kitam ranką ženklan, kad dirbsime toje linkmėje visi kartu. Ir dirbome. „Kornevilio Varpai" mano vertime tapo pastatyti Brooklyne su didžiausiu pasisekimu. Kuomet apsilankius Amerikoje Dr. Basanavičiui, suvaidinome tą veikalą antru kart, tai šis garbingasis Lietuvos patriarkas man tarē: „Aš nei nesitikėjau, kad lietuvių jaunuomenē galētų taip gražiai išpildyti tokį didelį veikalą. Štai man net ašaros nuriedėjo per burną, bežiurint. Tai džiaugsmo ašaros!"

PIJUS BUKŠNAITIS,
Žymus Lietuvių Muzikas, Rašytojas ir SLA. Veikėjas.

Taip žingsnis po žingsnio priėjome mes prie operečių ir lengvųjų operų. Po „Kornevilio Varpų" aš išverčiau ir kitas plačiai muzikaliame sviete žinomas operetes ir lengvąsias operas: „Daktaras (Doctor of Alcantara)", „Sylvē", „Laima", „Cukrinis Kareivis", „Beprotnamis", „Paulina", „Grigutis" ir „Kovotojai už Idēas". Keletas kitų dar nebaigtos vertimu.

Statant tuos veikalus greta su M. Petrausko veikalais („Adomas ir Jieva", „Kaminkrētis", „Apvezdinkit ir Mane", „Pirmoji Gegužēs", „Velnias Išradėjas" — kitus statē pats p. Petrauskas), o taipgi St. Šimkaus veikalais („Išeivis", „Čigonai"), reikėjo rinkti ir specialiai lavinti dainininkus-solistus, kurie veik visi vēl buvo SLA. nariais. Operētės paskatino juos prie tolesnio lavinimosi dainavime, ir iš jų susidarē visa eilē musų įžymiausių dainininkų.

Kuomet, pasilsio valandomis užsimerkęs kartais pradedu svajoti apie dvidešimties metų darbuotę tarpe SLA. narių, tai prieš mano vaizduotę praeina visa eilē po mano režiserija veikusių malonių man asmenų, musų dailės pionierių. Štai jie: A. Sodeika, Lietuvos valstybės operos narys ir direktorius; J. Butēnas, basso, dainuoja operoje Italijoje; O. Aušriutē, altas, lavinasi Italijoje; Pr. Rimkus, tenoras, lavinasi Italijoje; Kancieriutē, Mikuliutē, Vidrinskaitē, Kulbokiutē, Butkiutē, ištekėjusios, scenoje nedalyvauja; Strumskienē, Kižiutē, Bagužiutē, Brazaitē, Česnavičiutē; Kriaučiunas, Morkus, Šteinys, Valentis, Saurusaitis, Zajankauskas — dabartiniai solistai ir solistės; Vilkevičius, Dabkevičius, Liutkus, Šaltis, V. Kriaučiunas, Karaliutē, Valentukoniutē, Baranauskiutē, Kidolius, Grinius ir daugybē kitų, atsižymėjusių dramose ir komedijose pirmesniais laikais.

Jie visi yra auklėtiniais to sceniškojo meno burelio, kurį po SLA. įtaka aš pasistengiau tai organizuoti, tai darbuote remti. Ir labai aš džiaugiuosi, kad man teko toji garbē pramynti per usnynus taką, kuriuo eidami viršminėtieji dailininkai, jau veda paskui savęs minias, padaro iš to tako platų vieškelį! Jų kai kurie, kaip matote, yra jau ne tik čionykštės, bet ir tēvynės-Lietuvos scenos didelėmis žvaigždėmis.

Jei suminėti dar tą, kad prie daugelio SLA. kuopų gyvuoja stiprus dainorių chorai, kad abelnai svietiškuose (ne parapiniuose) choruose didžiuma dainorių yra vis SLA. nariais, priseina pripažinti, kad SLA. įtaka į musų sceniškąjį meną buvo ir yra labai didelē.

STASYS PILKA,
Lietuvos Dramos Teatro Artistas. Dabar Darbuojasi Amerikoje.

Dvidešimts Šešiems Metams Praėjus

Rašo **M. L. Vasil**, „Tėvynės" Štabo Narys.

M. L. VASIL,
„Tėvynės" Štabo Narys, Jos Bendradarbis ir SLA. 126 Kuopos Pirmininkas.

Jubilėjų Minėjimas.

NUO daugelio metų yra įsigyvenęs paprotys minėti jubilėjus sukakus tam tikram skaitliui metų. Tokius jubilėjus mini valstybės, politiniai kliubai, apdraudos organizacijos, paprastos pašalpinės draugijos ir kt. Vienos iš jų mini savo jubilėjus sulaukus dešimties metų. kitos penkiolika metų, trečios dvidešims metų, ketvirtos dvidešims penkių metų ir tt. Pagaliaus valstybės ne tik kad mini savo jubilėjus praėjus tam tikram skaitliui metų, bet jos kiekvieną metą apvaikščioja kokio nors istorinio nuotiko įvykį tam tikroj dienoj. kurioj tas nuotikis įvyko. Galima pavyzdžiui paimti kad ir Suvienytas Amerikos Valstijas, kurios apvaikščioja savo nepriklausomybės dieną su didelėmis iškilmėmis kiekvieną metą. Taip gi toje pačioje Amerikoje švenčiama kiekvieną metą atsižymėjusių valstybei vyrų gimimo diena. Tokiose šventėse garbinami tie didvyriai, kurių vardo diena yra švenčiama ir atžymima jų nuopelnai kokius jie užsitarnavo gyvendami ant šio apvalaus žemės rytulio.

Mums lietuviams ne dažnai tenka proga atžymėti ir pagerbti savo darbuotojus už jų nuveiktus didelius ir visiems lietuviams naudingus ir butinus darbus. Tokių darbuotojų mes turime labai daug musų garbingoj organizacijoj — Susivienijime Lietuvių Amerikoje, nekalbant jau apie kitus. nors ir gana svarbius atliktus musų tautai bei visuomenei darbus. Taigi dabar, kuomet musų garbinga organizacija pasiekė vieno miliono dolerių ir kuomet paminėjimui to padaryto didelio žingsnio pirmyn yra leidžiamas specialis „Tėvynės" numeris — Milioninis Numeris. todel pasinaudojant tai proga, prisieina nors trumpai atžymėti kalbamos organicijos pirmieji darbuotojai, kuriems prisiėjo dirbti pirmose sunkiausiose organizacijos dienose, kuomet 1901 metais musų organizacija, kuri šiandien turi suvirš milioną dolerių ir arti 20 tukstančių narių, pasiliko vos su $15.40 žide ir 616 narių.

Pradžia Darbo Sunki.

Trumpai peržvelgus Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Istorijos lapus, puola akisna gana liudnos pirmosios Susivienijimo Lietuvių Amerikoje gyvavimo dienos, kas aiškiai parodo, kad pirmiemsiems organizacijos darbuotojams, kurie stojo organizacijos priekyn, prisiėjo dirbti neapsakomai sunkiai. Dvidešims šeši metai atgal, t. y. 1901 metais gegužės mėnesy, mieste Wilkes Barre, Pa., ačiu kunigų politikai, Susivienijimas Lietuvių Amerikoje tapo suskaldytas. Mat pas kunigus yra įsigyvenęs paprotys, kad visuomet, visur ir visados buti vadovais, visai neatsižvelgiant į tai, ar tokis jų vadovavimas plačiąjai visuomenei, organizacijoms ar kam nors kitam yra pageidaujamas ar ne. Tuose laikuose, apie dvidešims šeši metai atgal kuomet Amerikoje dar mažai buvo lietuviškų laikraščių, iš kurių čion gyvenanti lietuviai negalėjo užtektinai gauti apšvietos, kunigai manė esą didžiausiais lietuvių plačiosios liaudies ir organizacijų vadais, nežiurint kokios tos organizacijos butų, politiškos ar pašalpinės, visas kunigai rįžosi priglausti po savo juoduoju skernu. Kunigai manė pagrobti ir Susivienijimą į savo rankas, nežiurint ar tuom laiku buvusieji organizacijos nariai su tuomi sutiks ar ne. Vienok kunigai savo išanksto suplanuotą darbą atliko — augščiau paminėtoj dienoj ir vietoj suskaldė Susivienijimą, tačiaus tikslo neatsiekė. Mat jų buvo manyta viską pagrobti į savo kunigiškas rankas ir kitaip protaujančius, negu kunigai, išmėtyti iš Susivienijimo. Bet vargšai apsiriko. Tuose laikuose, t. y. apie dvidešims šeši metai atgal taipgi buvo žmonių drąsių ir energingų. Kunigams suskaldžius Susivienijimą ir nusinešus visą organizacijos iždą, tų laikų darbuotojai nenusiminė, bet dar su didesne energija ir pasirįžimu stojo darban. Tiesa, pradžia darbo buvo neapsakomai sunki. neturint jokio iždo nors butinoms išlaidoms apmokėti; bet tų laikų veikėjai ir šiandien musų garbingos organizacijos patriarkai (daugelis iš jų jau ilsisi šaltuose kapuose) stojo darban. Tuoj po suskaldymo Susivienijimo tie garbingi vyrai susirinkimo kitoj svetainėj ir atlaikė Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Seimą, iš kurio išaugo šiandienis **Susivienijimas Lietuvių Amerikoje — milioninė lietuvių organizacija — pasauline lietuvių organizacija!**

Tie pirmieji ir garbės verti musų garbingos organizacijos kareiviai stojo frontan ir pareiškė plačiąjai Amerikos lietuvių liaudžiai, kad jau laikas nusikratyti nuo sprando kunigų jungą ir pradėti savystoviai gyventi. Jiems priklauso didelis dėkingumas už šiandieninės musų organizacijos gyvavimą.

Stojus priekyn organizacijos pirmiemsiems vyrams, darbas buvo neapsakomai sunkus, ypatingai tuo, kad užėmus vietas kalbamiems asmenims, organizacijos iždė, kaip jau augščiau minėta, mesliavos buvo $15.40 ir narių 616. Pradedant darbą su tokiu mažu iždu ir tokiu mažu skaitliumi narių, reikėjo begaliniai daug darbo padėti per praeitus dvidešimts šešis metus, kad išauginti organizaciją iki šiandieninio laipsnio nariais ir kapitalu. Ir taip bėgo metai po metų visai nejuntant. Vieni organizacijos prieky stovinti asmens apilso ir nustojo energijos dirbti, tai kiti stojo jų vieton ir varė pradėtąjį darbą pirmyn. Taip bedirbant be jokio perstojimo ir nuolatos aiškinant organizacijos svarbą ir naudą kiekvienam prie jos prigulinčiam darbo žmogui, šiandien to darbo vaisiais kiekvienas Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narys gali pasidžiaugti.

Kaip augščiau minėjau, nuo skilimo Susivienijimo prabėgo vos apie dvidešims šeši metai. Laikas labai trumpas. Po taip trumpo laiko, nors sunkaus ir nuolatinio darbo, mes turime organizacijoje apie dvidešimts tukstančių narių ir suvirš miloną dolerių kapitalo. Taigi dabar, kuomet musų garbinga organizacija — Susivienijimas Lietuvių Amerikoje leidžia Milioninį „Tėvynės" Numerį, kaipo paminėjimą pasiekus vieno miliono dolerių ir arti dvidešimts tukstančių narių, pasinaudojant tai proga, prisieina pasveikinti pirmuosius musų organizacijos darbuotojus ir padėkoti jiems už jų nenuoalsų darbą organizacijos labui ir išauginimą jos iki šiandieninio laipsnio nariais ir kapitalu. Musų organizacija leisdama „Tėvynės" Milioninį Numerį kaipo atžymėjimą pasiekus taip augšto laipsnio, mes SLA. nariai turime didžiuotis tuomi, nes musų Susivienijimas Lietuvių Amerikoje ne tik kad yra didžiausia lietuvių apdraudos ir pašalpos organizacija Amerikoje, bet ir visame pasauly. Mes turime visuomet turėti minty tai ir kiekvienam savo draugui bei draugei pareikšti, kad mes prigulėdami prie kalbamos organizacijos, prigulime ne vien tik kaipo prie didžiausios lietuvių organizacijos Amerikoje, bet kaipo prie **milioninės — pasaulinės lietuvių organizacijos!**

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje ir Jaunimas.

Per praeitus dvidešims šešis metus musų garbingai organizacijai — Susivienijimui Lietuvių Amerikoje be jokio poilsio dirbusieji asmens nuseno, nuilso ir metai po metų apleis kaip organizacijos darbą taip ir visą viešąjį lietuvių veikimą, nežiurint kaip jie tiems darbams butų reikalingi. Tos vietos turės buti užpildytos kitais, jaunesniais darbuotojais, kurių skaitlius musų organizacijoje, ypatingai dabartiniu laikotarpiu, gana žymiai didėja, t. y. Amerikoje augusiam jaunimui prisieis užimti organizacijoj atsakomingos vietos ir varyti pradėtąjį darbą pirmyn. Tiesa, tolimesnis darbas kalbamoj organizacijoj bus daug lengvesnis dirbti negu pirmiemsiems darbuotojams, nes pirmieji garbingos organizacijos veteranai pradėjo darbą iš nieko — su $15.40 kapitalo ir 616 narių ir per taip trumpą laiką išaugino organizaciją iki 20,000 narių ir miliono dolerių kapitalo. Kuomet jaunoji karta, dabartiniai musų organizacijos jaunuoliai ir jaunuolės užims organizacijoj vadovaujamas vietas, tai jiems jau nereikės galvas sukti kaip ir kur gauti pinigų butinoms išlaidoms apmokėti, kaip kad reikėjo galvas sukti pirmiemsiems organizacijos priekyn stojusiems dirbti dvidešimts šeši metai atgal žmonėms. Jaunoji karta perims vadovaujamas vietas organizacijoj iš nuilsusių veikėjų su gana dideliu kapitalu — virš miliono dolerių ir apie 20,000 narių, kas reiškia, kad pirmieji darbuotojai dirbo ir jų darbas atnešė vaisius.

Musų busimieji organizacijos vadovai ir nariai turėtų imti pavyzdį iš pirmųjų darbuotojų. Pirmieji organizacijos prieky stovinti asmens ir pavieniai nariai nekreipė domės į nuovargį ir į sueikvotą laiką organizacijos labui, bet su pasišventimu jai dirbo ir augino ją metai po metų nariais ir kapitalu. Tokiais pat keliais turėtų eiti ir busimieji organizacijos vadovai, kuomet jiems prisieis užimti kalbamos organizacijos vadovaujamas vietas, už kelių ar keliolikos metų; jie turėtų pasekti pirmtakunų pėdomis ir varyti pradėtąjį darbą pirmyn. Milioną dolerių mes jau turime, apie dvidešims tukstančių narių turime, bet tai toli gražu negana, palyginus su lietuvių skaičiumi, kokis randasi ant šios Vašingtono žemės. Musų jaunimui — busimiems organizacijos vadams—taipgi prisieis nemažai padirbėti, kad pasiekus kitą milioną dolerių ir parodžius plačiąjai Amerikos lietuvių visuomenei, kad jie irgi moka taip dirbti, kaip kad dirbo ir pirmieji organizacijos vadai. Kitas milionas dolerių musų organizacijai pasiekti labai lengva, ypatingai kuomet dabartiniu laiku musų jaunimas su tokiu dideliu pasirįžimu stoja į organizacijos narių eiles ir užima kuopose darbuotojų vietas. Ir kaipgi jaunimas gali nesidomėti tokia organizacija kaip Susivienijimas Lietuvių Amerikoje? Juk tai yra vienintėlė lietuvių organizacija su tokiu kapitalu ir su tokiu skaičiumi narių ne tik Amerikoje, bet visame pasauly, kurią jų tėtai išaugino per daugelį metų. Narių skaičiumi taipgi labai lengva pasiekti dar nors kita dvidešims tukstančių. Tiesa, gal ne vienas pasakys, kad dabar ateivybė suvaržyta ir yra sunku pasiekti iki tokio laipsnio narių skaičiaus. Gal but ir taip. Bet mes turime atminti, kad dabar Susivienijime turime apie dvidešims tukstančių narių, kuriuos imant proporcionaliai, nežiurint ar kuris vedęs ar pavienis, tai mažiausiu nuošimčiu skaitant ant kiekvieno dabar organizacijoje esančio nario išpuola po vieną jaunuolį, t. y. dabartiniai kalbamos organizacijos nariai turi apie dvidešims tukstančių jaunuolių, kurie, beabejonės, greitu laiku visi stos į milioninės organizacijos narių eilę. Pagaliau ir pačių tėvų bei motinų — Susivienijimo narių yra butina pareiga stengtis savo sunus ir dukteris prirašyti prie kalbamos organizacijos. Kada mes visi suremsime petys į petį ir stosime darban. ypatingai kuomet organizacijos nariai — šeimų auklėtojai pasistengs savo šeimų jaunuosius narius prirašyti prie vienintėlės visame pasauly lietuvių milioninės apdraudos ir pašalpos organizacijos ir padarys juos dvidešims tukstantinės šeimos nariais, tai mes greitu laiku pasieksime kitą milioną dolerių. Dabar mes džiaugiamės, kad musų organizacija išaugo iki miliono dolerių ir sveikinam pirmuosius organizacijos darbuotojus už jų nenuoalsų ir sumaningą darbą organizacijos labui. Kuomet mes pasieksime kitą milioną dolerių, tuomet sveikinsime busimus organizacijos darbuotojus ir kelsime jiems didžiausias ovacijas su pasiekimu dviejų milionų dolerių, kuriais, neklystu sakydamas, bus dabartiniai jaunuoliai, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narių sunys ir dukterys — organizacijos nariai.

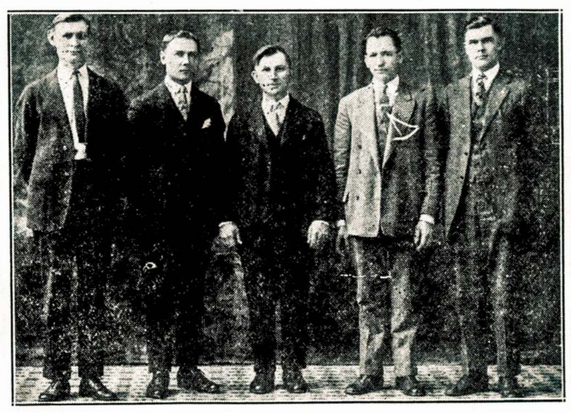

SLA. 318 KP., WORCESTER, MASS., VEIKĖJAI.

Žiurint iš kairės pusės:
V. Barnatavičius,
J. Kaulakis,
P. Juozunas,
K. Budinavičius,
A. Kriaučialis.

Kaip Jaučiasi Pastojęs SLA. Nariu

Rašo **J. J. Nienius.**

APIE 21 metus tam atgal mano šeimyninkas, Jonas Grabauskas, eidamas į SLA. 35 kp. susirinkimą ir mane pakalbina prisirašyti prie SLA. Žinoma, jokių klausimų nestačiau jam apie tuolaikinio SLA. vertę, tik užsimetęs švarką ant pečių nuvėjau į 35 kp. susirinkimą. Perstatė mane du seni nariai, kurie mane pažino. Po visų formalumų, likausi priimtas į tą taip garbingą organizaciją SLA. Narystės numerį gavau 8037. Viso tuomet SLA. narių buvo tik 5,931 su 120 kuopų ir turtas siekė tik $16,471.06.

Po mano priėmimo į SLA. ir gavimo paliudymo, jaučiaus taip gerai, kad keletą dienų rodos septintojo dangaus skliauste, prie pat „Senelio Teisėjo" gyvenau. Buvo tai mano vienos iš tuometinių laimingų ir linksmų valandų; nepaisiau net apie jokį posmertinės gavimą; jaučiaus patenkintu, kad tapau nariu Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.

Organizacijoje veikiau ir veikiau gyvai ir daug dalykų iš praeities galėčiau priminti. Bet apie tai, manau, kad minės tie žmonės, kurie stovėjo arba dabar stovi arčiau SLA. vairo. Todel apie nekurių politikavimą Susivienijime apleisiu. Norisi man keletas žodžių tarti apie vieną gražiausių SLA. darbų, tai organizavimą prie SLA. čia gimusioaugusio jaunimo.

Jaunuolių klausimas yra vienas iš svarbiausių šios dienos klausimų. Jaunuolių organizavimas į Susivienijimą yra butinas ir reikalingas. Reikia išnaudoti kiekviena proga; be sustojimo rašyti ir agituoti per laikraštį, bei išleisti atskiromis brošiuromis apie SLA. agitatyviškus straipsnius. Propaganda reikia visur skleisti, neatsižvelgiant į jokias lėšas. Kas gi nežino, kad viskas remiasi ant jaunos gentkartės ir tik musų vaikai galės palaikyti musų organizaciją mums pasimirus.

Yra apgailėtina, kad 90 nuoš. musų tėvų, prigulinčių SLA. nerašo savo vaikų į S. L. A., o geriau įrašo į kokią nors insurance komp. Tai yra mums žalingas ir pražutingas nuotikis taip elgtis.

Viskas remiasi ant jaunos genkartės. Ir pas visas tautas tas yra daroma. Mums senstant jau laikas domėtis savo jaunimu. Juk mes turime jiems vieteles, savo organizacijas užleisti. Centre turime čia augusių. musų sekretorę p-lę Jurgeliutę ir pusę tuzino jaunų merginų, bet kuopose jų yra didelė retenybė. Turėtų rastis gabių raštininkių ir kitų darbuotojų ir musų kuopose. Mes joms ir jiems turėtume savo vietas mielai užleisti, jei tik tų jaunų darbuotojų rastųsi.

Visi už vieną, vienas už visus. Toks šiandien pas mus turėtų but obalsis. Jaunuoliai pas mus! Ir mes jums viską pavesime. Eikšekite! Mes jusų laukiame su išskėstomis rankomis.

Mes turime sudėję milioną dolerių; turime 20,000 pilnų narių. Neiškęsiu nepaminėjęs, kad ir man jau prisiėjo sumokėti $255.43 į tą milioninę sumą. Tikras, kad jau kita tiek neįmokėsiu, bet šeimyna gaus visą tukstantinę po mano mirties. Matote, kad yra geriausias ir pelningiausias apsaugos investmentas SLA.

JONAS ŽUKAUSKAS,
SLA. 41 Kp., Lawrence, Mass., Žymus Veikėjas ir „Tėvynės" Bendradarbis.

J. PLEČKAITIS ir O. PLEČKAITIENĖ,
SLA. 247 Kp., Woodlawn, Pa., Sekretorius ir Iždininkė.

J. STANEIKA IR JO DARBŠTI ŽMONA,
SLA. 13 kp., Minersville, Pa., sekr. ir pasižymėjęs organ.

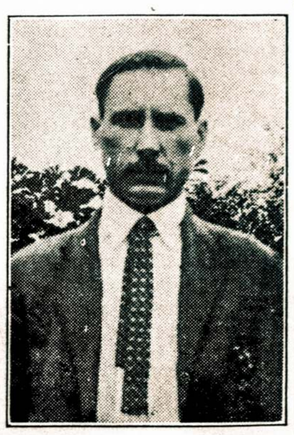

J. BIELIAVIČIUS,
SLA. 12 Kp., Nanticoke, Pa., Pasižymėjęs Organizatorius.

KAZYS LIUTKUS,
SLA. 64 kp., Baltimore, Md., sekr. ir „Tėvynės" bendradarbis.

Iš Vargingos Praeities į Žavėjančią Ateitį

Rašo **K. Liutkus.**

SLA. nelabai tolimos praeities istorija gana vargingus kelius nusako, kuriais turėjo eiti. Pirmose dienose savo gyvavimo, SLA. teko pergyventi sunki ir kritiška kova su anų laikų sulenkėjusiais lietuviais. Vos tik spėjus šitą kovą šiaip-taip laimėti, netrukus pasireiškė nauja rimta kova su musų kunigais, kurie siekė paversti SLA. į grynai Romai pataikaujančią organizaciją. Šita kova tęsėsi keletą metų. Pagalios prieita griežto susikirtimo. kuris baigėsi SLA. skilimu. Negalima praeiti nepasakius, kad tų laikų darbuotojams reikėjo daug energijos ir darbo padėti. kol pergalės pasiekta. Daukelis tų darbuotojų šiandien jau yra apleidę mus, jie amžinai ilsisi. Kiti dar tebegyvena ir dirba kartu su mumis SLA. labui. Kaip mirusiems, taip ir gyviems reikia reikšti didelės pagarbos žodis už jų širdingą darbuotę.

Skilus SLA., kunigai su savo sekėjais, nunešė tu laikų visą SLA. turtą. Pasiliko tik 616 ištikimų SLA. narių. Jie griebėsi rimto darbo, kurdami naujas kuopas ir visais galimais budais SLA. ugdydami. Kadangi po įvykusiam perversmui SLA. paėmė grynai laisvus ir demokratiškus principus, tad atbudavojimas SLA. ėjo gana smarkiai ir naujos kuopos tvėrėsi visose Jungtinėse Valstijose. Šen-ten dar reikėjo vesti kova su klerikališkais elementais, bet ačiu tam, musų pusėje visuomet budavo rimta pergalė ir laimėjimas.

Kadangi tuose laikuose daugelis lietuvių darbininkų ir inteligentijos atvykdavo iš Lietuvos, tai ir prie SLA. nepersunku juos buvo prikalbinti. Ypatingai prisirašiusieji visuomet jausdavosi, kad jie prisidėjo prie lietuvių šeimynos — SLA., kuris tarsi reprezentuoja pačią Lietuvą Suvienytose Valstijose.

Einant pamainoms SLA. konstitucijos ir tuo partizanams pasinaudojant, Susivienijime vėl kilo gana aštrių kovų, ko delei musų organizacija nustojo didesnės dalies narių.

Po tos kovos išrodė, kad Susivienijimo eigai niekas netrukdys. Bet pastaruoju laiku ir vėl atsirado partiniai nusistačiusių žmonių, kurie lenda į šios organizacijos vidujinius reikalus su savo partine politika. Šitokia eiga įrodo, kad musų organizacijai labai ir labai kenkiama. Jei ne tie partiniai ir kiti nesusipratimai, tai Susivienijmas jau senai butų miliono dolerių pasiekęs. Šitą milioninį jubilėjų jau keletas metų atgal butume apvaikščioję. Šiandien gal minėtume dviejų milionų sulauktuves.

Baigdamas šitas savo trumps pastabas, turiu pareikšti didelės pagarbos dabartiniai SLA. Pildomąjai Tarybai už širdingą darbavimąsi musų organizacijos labui. Pasitikiu, kad tokie žmonės, kaip dabartinė P. T. nariai ir ateity mokės Susivienijimą tinkamai vairuoti.

Apvaikščiojant gi milionines sukaktuves, širdingai sveikinu Susivienijimą Lietuvių Amerikoje ir linkiu jam netrukus pasiekti kito miliono dolerių ir bent kita syk tiek narių.

Prie progos taip gi turiu pareikšti, kad Susivienijimo ateitis rymo ant jaunimo. Todel reiktų dėti visas pastangas, idant kodaugiau jaunimo prie SLA. pritraukus. Pritraukti gi jaunimą prie Susivienijimo nesunku. Reikia tik tinkamai jaunimui SLA. tikslus išaiškinti. Reikia prie jo tinkamai prieiti. Jaunimui Susivienijime geriausia vieta. Turint jaunimo didelius burius ir partiniams politikieriams Susivienijime nebus vietos. Tuomet Susivienijimas užims tikrai fraternalės organizacijos eigą. Todel organizuodami naujas musų organizacijos jėgas, visu pirma kreipkime juodaugiausia domės į jaunimą. Jaunime musų ateitis. Pasistengkim, kad juodaugiau jo turėjus.